

»SLOVENE« velja
po pošti na vse strani Jugo-
slavije in v Ljubljani:
za celo leto naprej... K 84—
za pol leta „...“ 42—
za četrt leta „...“ 21—
za en mesec „...“ 7—
Za inostranstvo celoletno K 95—
Sobotna izdaja:
za celo leto „...“ K 15—
za inostranstvo „...“ 20—

SLOVENE

Inserati:
Enostolpna pettirvsta (59 mm
široka in 3 mm visoka ali nje
prostor)
za enkrat... po K 1-20
Pri naročilu nad 10 objav
popust.
Najmanjši oglas 39/9 mm K 4—
Poslano:
Enostolpna pettirvsta K 3—
lahaja vsak dan izveneml po-
nedeljek in dan po prazniku,
ob 5. uri zjutraj.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III.
Kopirski se ne vračajo; nefrankirana pisma se ne
sprejemajo. Telefona št. 50.

Političen list za slovenski narod.

Uprava je v Kopitarjevi ul. 6. — Račun poštne hran.
Ljubljanske št. 650 na naročnino in št. 349 za oglase,
avstr. in češke 24.797, ogr. 28.511, bozn.-hero. 7583.

Revolucija.

Zadnja poročila iz Nemčije javljajo, da se v Monakovem bijejo hudi boji med Spartakovci in vladnimi četami. Spartakovci so zopet prišli na površje ter se skušajo ohraniti s pomočjo ročnih granat in težkih minometov. Krvave in grozne so slike revolucije.

Po cestah hodijo ljudje mirno za svojimi opravki. Prikoraka oddelek vladnih čet. Naenkrat se usuje na cesto toča iz strojnih pušk, nastavljenih na strehah. Ljudstvo beži, pada, krvavi, umira, razvije se boj med vojaki in spartakovci do uničenja.

Na kolodvoru je velika množica ljudstva, ki z vlaki prihaja in odhaja. Gnječa, vrvenje, vsem se mudi. Naenkrat pretresejo ozračje detonacije bomb, ki jih mečejo na kolodvor z veliko naglico došli boljševiki. Vojaki odgovarjajo s strojnica-mi. Toda strojnica ni kos groznemu minometu. Ljudstvo beži na vse kraje, skriva se v hiše, prtljajo pušča na licu mesta, le da si reši življenje. Kolodvor je kvalu razdejan. Vojasvo omaga in omaga. Množice brezposelnih prihite na pomoč boljševikom in usoda vojakov je gotova.

Po mestu počiva vse delo, tovarniški stroji mirujejo, trgovine so zaprte, ljudje se skrivajo. Ni več dela, ni jela od nikoder, prometa ni, vlakovi ni. Stotisoči delavni so vrženi na cesto in izročeni obupnemu gladi. In ti stotisoči obupancev množice armado onih, ki so obupali pred njimi in pomagajo širiti mrtvilo in glad, strah in teror.

To je danes usoda velikih, bogatih mest. Človeštvo, krvaveče iz tisoč ran, se mesari dalje in dalje do onemoglosti. Množic se poloteva resignacija. Voditelji jih podžigajo k novim činom. Kako dolgo?

Strašna slepota je človeka!

Revolucijska hidra divja, požira življenja tisočev, dokler sama ne bo obnemogla od krvavega dela.

Kaj je v ljudeh še človeškega? Kaj je še ostalo od tili hvalisane kulture? Ves napredek in znanost in umetnost — vse je postalo humbug! Človek je postal zver, ki se mu hoče krvi in še več krvi!

Kdaj bo nasičen ta zverinski glad v človeku? Kdaj postane človek zopet človek in brat?

Je li res, da je tudi med nami ljudi, ki jim ni še dovolj gladi in smrti, trpljenja in obupa, groze in krvi?

Zdrav čut samoohrane nam veleval: dovolj je krvi! Začnimo z delom, z delom brez velikih besed, a z veliko ljubeznijo do ljudstva! Pa nam ne bo treba okušati sadov revolucije, ki jih z grozo beremo v poročilih iz Monakovega in od drugod!

Dr. Janko Hacin.

Naše zmote in laški cilji.

Pariz, 25. marca 1919.

I.

Dosedaj je bilo vedno v političnem življenju tako, da so se države vpoštevale v mednarodnem življenju primerno sili, katero so reprezentirale. Zadnji čas smo se nekaj varali in smo mislili, da bo tista država, ki bo imela pravico na svoji strani, najmočnejša. Čeprav je »pravica« jako subjektiven pojem, ki izgleda čisto drugače v očeh Italijana in v očeh Slovence — da vzamem najbližji primer — vendar bo ona vsekakor igrala v življenju narodov vedno važnejšo vlogo in to tem važnejšo, čim višja bo moralna kultura človeštva. Ali danes smo še vedno tam, da si je pravico treba priboriti in kdor za ta boj ni sposoben, bo podlegel, kljub raznim več ali manj dobrohotnim protektorjem.

To moramo spoznati in dosledno prenesti težišče svoje politike iz Pariza v Beograd, Zagreb, Ljubljano. To so oni kraji, kjer se ustanavlja naša država, kjer se pokladajo temelji naše svobode in naših mej. Zunanja politika je samo odsev notranje in ako je notranje zavožena, nai-

spretnješi zunanji minister ne more pripeljati države v varni pristan. To je veljalo vedno, nikdar pa ne tako kakor danes, ko nikdo ne ve več, kaj bo jutri. Moramo računati s tem — in sedaj mora to biti že vsakemu politiku jasno — da gremo nasproti časom, ki bodo mnogo težji, nego je bilo vse ono, kar smo si doslej mogli predstavljati. Socijalna vojska in mednarodna anarhija preti, da preplavi tudi naše kraje in naša prva skrb mora biti, kako postaviti jeh proti tej povodnji. Ako se nam to posreči, smo se rešili iz vesoljnega potopa.

Ne sme se misliti, da zagovarjam ali nasvetujem reakcijo, močno vladno, močno armado, centralizem itd. Ljudje so se tekom te vojske preveč navadili na umiranje za prazen nič, nego da bi bilo mogoče, držati jih s prisilnimi sredstvi trajno na uzdi. Ta lahko učinkujejo za nekaj časa, ali država, ki si je taka sredstva postavila za načelo, ne zasluži in ne more učakati druge usode, nego sta jo doživela Rusija in Avstrija. Ako bi se naša mlada država v teh težkih časih hotela spustiti na ta pota, gorje nam. Obstati moremo le tedaj, ako bo čim večji del našega naroda zadovoljen vsaj relativno. Zato so socialne reforme nujno potrebne, ali tudi politična zmernost in taktčnost je neizrečeno umetna. Pred stvarmi, ki se dogajajo na Hrvaškem in v Bosni, ne smemo zapirati oči. Tudi še nismo ničesar dosegli, ako smo pozabljali na to in ono osebo, na osebno koristolovstvo itd.

Mnogo večjo korist bo imela domovina — in mi sami — od našega dela, ako bomo poskusili proučiti vzroke te nezadovoljnosti in jih odstraniti. Seveda pri tem ne smemo biti preveč enostranski, kakor se nam to tako rado dogaja, ampak pogledati si moramo stvar od vseh strani. Danes smatramo Slovenci Radića za narodno nesrečo in Radićevstvo za narodno bolezen. Ali boleznijo imajo svoje vzroke in zdravniki so brez moči napram boleznim, kojih vzroka ne morejo najti. Ako ne moremo najti vzroka, zakaj se Radićevstvo širi in ga ne moremo odstraniti, gorje nam, ker potem smo si lahko v svesti, da nas bo Radićevstvo poplavlilo. In da nam v tujini Radićevstvo že danes mnogo škoduje, to ve tisti, ki je prestopil prag domovine.

Mislím, da je najboljši pospeševatelj Radićevstva in jugoslovanski grobokop — pretirani centralizem. Vsakdo izmed nas ve, da smo živeli toliko in toliko sto let ločeni, da smo se odtujili drug drugemu po jeziku, veri in kulturi. K tem faktičnim razlikam, ki imajo za posledico čisto različne potrebe, katerim morajo zadostiti zopet čisto različne institucije, se pridružujejo še razne same na sebi malenkostne, ali zato pa v konsekvencah nič manj važne občutljivosti še obstoječega lokalnega patriotizma, ki je večinoma močnejši nego še ne dosti probujena jugoslovanska državnost in narodna zavest. Sem mnenja, da tudi najpopolnejša centralistična ustava more zadovoljiti le primeroma majhen del našega naroda, ker more odgovorjati potrebam le enega dela, ne pa čisto drugačnim potrebam drugega. Že samo ta preudarek nas mora napolniti na drugo pot, nego po kateri smo hoteli hoditi zadnji čas. Jaz za svojo osebo bi smatral za greh, ako bi hotel odločevati o srbijanskih notranjih zadevah, o njihovem šolstvu itd. To iz enostavnega vzroka, ker razmere v Srbiji premalo poznam in bi pri najboljši volji napravil lahko največje zlo. To kar o moji osebi, pa velja glede poznavanja razmer v Srbiji skoro za vse Slovence. Ako se izvajajo konsekvence iz dejstva, da se Jugoslovani še vse premalo poznamo in da se resnično poznavanje razmer in potreb pridobi čez noč, bomo prišli i do prepricanja, da nimamo zakonodajne panoge, v katerih nam more biti centralizem vsem Jugoslovonom preje na škodo nego na korist.

To so resnične potrebe. K temu dejstvu historični in z njimi zvezani čustveni momenti — lokalni patriotizem, ako ga hočete tako imenovati.

Ako bomo te momente upoštevali in okrožili našo državo ljudskim želim in

potrebam, potem se nam ni bati niti Radićevstva niti boljševizma in naš narod bo izšel iz svetovne krize pomlajen in okrepjen. Ako pa se bomo doktrinarno držali zmote, da sila države tiči v centralizmu in hoteli narod informirati in krikrojiti državi, mesto da državo prikrojimo primerno raznolikim narodnim potrebam in jo decentraliziramo, bosta zmagala Radić in Lenin.

II.

Pariz, dne 8. aprila 1919.

Bil sem in sem za najširšo pokrajinsko avtonomijo, ker mislim, da nam je treba urejenih notranjih razmer, ako bočemo varovati uspešno svoje interese na zunaj in ker vem, da bo zadovoljiva ureditev notranjih razmer tem težja, čim bolj bomo centralizirali. Naj se nikdo ne moti v tem, da bodo razmere v Zagrebu tem bolj nepovoljne, čim bolj se bo v Beogradu centraliziralo. Ni tisti patrijot, ki kriči: edinstvena država ampak tisti, ki skuša proučiti in premeniti razmere in tem razmeram prilagoditi zakonodajo.

Iz prenapetega centralizma v Beogradu se je rodil prenapet separatizem v Zagrebu in nevarnosti, ki nam pretijo od tod so neizmerne. Pokazati hočem samo na eno dejstvo.

Vsi Italijani, ki so se delali prijatelji »jugoslovanskih demokratov«, so jih vedno svarili pred balkanizirajočimi Srbi, nastopajo kot nekaki protektorji »svobodnih in kulturnih« Slovencev in Hrvatov proti »šovinističnim in nekulturnim« Srbijancem. Z veliko spretnostjo izigravajo avtonomiste proti centralistom, pri tem pa ne zasledujejo drugega cilja, nego da bi se dogovorili s Srbi na račun Hrvatov in Slovencev. Isti Italijani, ki proslavljajo svobodomiselnost in kulturnost Radićev, izjavljajo, da smo Slovenci in Hrvati njihovi sovražniki, torej sovražniki cele entente. Da bi se jim zadnje še bolj posrečilo, povečujejo na grešen način hrvatsko nasprotje napram Srbom in slikajo Hrvate kot zaklete sovražnike Srbov, torej tudi entente.

Cilj laške politike je danes, ločiti Hrvate in Slovence od Srbov in jih potem kot slabotne in zapuščene ententine sovražnike streti.

Konzul Schwegel:

Problem miroune konference.

(Konec.)

To kar je slovenski narod preprečil v enem tisočletju, namreč nemški sunek do Adrije in Sredozemskega morja, uresničene nje načrta »Srednje Evrope«, se uresniči v trenutku, ko dobi premagana Nemška Avstrija, — vseeno ali na zunaj v zvezi Nemške države ali izven nje — čez Beljak direktno zvezo s Trstom, ki bo nominalno italijanska, v resnici pa nemška luka. To stališče smo jasno in stvarno razložili mirovni konferenci, ko smo z naše strani zahtevali priključitev Celovca in Beljaka v območje kraljestva SHS; sicer pa naj bi tekla meja na Koroškem po predlogu naših delegatov na splošno skupno z jezikovno mejo kakor je začrtana v oficijelnih zemljevidih iz 50tih ali 60 let nazaj in ki še danes velja; podobno kakor jo je določila pred kratkim na licu mesta francoska komisija za Stajersko in Koroško.

Čim dalje bi se konferenca odstranila od onih principov, kateri priznavajo jugoslovanski državi napram Nemčiji in Italiji pravične meje, meje, ki jamčijo za njen mir in za njeno življensko zmožnost, tim bolj dvomljivi bodo postali v bližnji prihodnosti odnošaji med temi državami in zopet bo mir ogrožen. Teža miru po katerem hrepeni Evropa in cel svet in od katerega, če se dobro posreči, bo odvisna Wilsonova reputacija, ne moremo označiti za zagotovljenega, dokler ni rešeno veliko rusko vprašanje. Rešitev tega vprašanja naj bi bila po lastnem Wilsonovem izreku ognjena poskušnja za državno umetnost. Dosedaj v tem ni nič resnega poskusilo. Namesto da pričnejo vojaško interven-

cijo v Rusiji, pa so se vstrašili stroškov in se omejili na male akcije v Arhangelskem in Sibiriji. Potem so mislili boljševike obvladati s tem, da so vojaško in finančno podpirali elemente v Rusiji, ki so bili v boju z boljševiki, storili pa niso ničesar zadostnega; slednjič so povabili boljševike k mirovnim pogajanjem na Prinkipos-otoke v Marmarskem morju, a ti so odklonili. Dovedno hočejo sedaj, ker si ne znajo pomagati, pripustiti da »zgornji boljševiški ogenj sam v sebi.« Medtem delajo boljševiki sami na to, da se ta ogenj čim bolj razširi. Njihov načrt je raztegniti svojo propagando preko stare Avstrije v Italijo in podati od tod roke Spartakovcem v Nemčiji. Njihove na videz radikalne, v resnici pa reakcionarne metode pomagajo izbornu načrtu Nemčije, ki se trudi, da privede vso Evropo do splošnega poloma. Na ta način bi prišla Nemčija na enak nivoau s svojimi nasprotniki, toda pod zelo izpremenjenimi predpogoji. Dočim je bil med vojno čas zavezniških alirancev, deluje sedaj za Nemčijo. Vsak dan, ki preide na mirovni konferenci brez rezultata, izboljša položaj Nemčije. Tega se ona tudi zaveda, kakor je to tudi pred kratkim pokazal njen nastop v Spaa, Poznanju in Hamburgu. Grof Brockdorff-Rantzau je poslal neodvisnega socialista Kautskyja v Petrograd k Trockemu, istočasno se pogaja z zastopniki starega režima v Rusiji. Grof Bernstorff, poslanik, ki ga je Amerika zapodila je zopet v polni časti in izjavlja sprčo predstoječih mirovnih pogojev, da ne bo Nemčija nikdar privolila v to, da se Gdansko odstopi, da se sploh ne da diskutirati o predaji Saar-ske kotline in o nevtralizaciji Porenske dežele, ker vse to nasprotuje Wilsonovim principom narodnosti. (Ko so Nemci v Brest-Litovskem anektirali in si prirezali iz ruske kože take »državice«, kakor jo sedaj želi Francija, se niso tako natančno ravnali po narodnostnem principu Seveda če gre za njihov dobiček, stoji stvari vedno drugače). Za upravo nemških kolonij odklanja Bernstorff predlagani mandat kake druge sile, za Alzacijo-Loreno zahteva referendum. Med tem pa je Hindenburg še vedno vrhovni poveljnik in Ludendorff so navdušeno pozdravljali, ko se je upal vrniti iz Švedske. Situacijo so primerjali z ono na Elbi, s katero ima mnogo podobnosti. Samo Viljem in Karel nista Napoleona, ne moreta se primerjati niti z Romanovom niti z Liebknechtom. Toda če se tudi sedaj noben cesar ne vrne, se vendar lahko povrne vojna in nemški narod. Nemčija se je bojevala za vire surovin in za trge. S tega vidika Nemčija vojne še ni izgubila, lahko jo še dobi, če se ji posreči organizirati ono Rusijo, — kateri ni privoščila Anglija lastne gospodarske veličine —, in izkoristiti ruske ljudi in naravne zaklade v nemškem interesu. Dobivala bi po ceni pšenico, bombaž iz Turkestana, petrolej, les, premog, železo, zlato, platino in fabrikate zopet drago prodajala Rusiji. Tolik uspeh bi bil vreden še enkratne poskušnje, bil bi povod ponovnim brezkončnim bojem, ki bi utegnili razdejati delo mirovne konference, zopet uničiti narode, ki so se komaj osamosvojili, in ogroziti varnost Francije. Zveza narodov bi bila brez moči in Amerika, do takrat morda sama izpostavljena boljševiškim vplivom, bi ne bila več pripravljena poseči vmes. Kaj bi storil mirovni kongres, da prepreči te izgled? Minister Pichon je govoril danes v francoski zbornici, načrtov pa ni naznanil nikakih. Kaj bi mogel storiti? Mogel in moral bi preskrbeti Poljakom Gdansko, ki je eksistenčni pogoj za bodočo poljsko državo, dalje skleniti uir med Poljaki in Ukrajinci; slednjim bi moral pripoznati vzhodno Galicijo in podpirati v boju proti boljševizmu z ententnimi četami, orožje, municijo in opremo njih vojsko 300.000 moč, ki se sedaj ugonablja v nesmiselnih bojih za Lvov. V rodovitni Ukrajini bi se dalo dobiti živeža za močno armado, ki bi izolirala Ogrsko od boljševikov; ravnotako bi bili slednji odrezani tudi od Nemčije s pomočjo Poljske. Poljska in Ukrajina bi postali krepki državnosti, dokler se ne bi po prepovedu Rusije v lastnem

Interesu in sledeč naravnim zakonom sami vrnil v njeno (Rusije) naročje. Ravnotako bi bilo potreba podpirati rumunsko armado, da se ojači odporna sila Rumunije. Močne vojaške kontingente bi se moralo odposlati na Dunaj in v Budimpešto, da se seznanijo tamošnji mogotci z resno voljo Antante. Ogrska je agrarna država in ni verjetno, da bo tamošnje prebivalstvo simpatiziralo z boljševizmom, če bi se resno in na kratko postopalo s tistimi par ljudmi, ki so se sedaj povzpeli v Budimpešti do moči. Z konferencie dveh ducatov držav je nastal najprej »svet deseterice«, da se sedaj po prevratu na Ogrskem umakne »posvetu štirih« (Wilson, Lloyd George, Clemenceau, Orlando), ki nadaljuje s pospešenim naporom posvetovanja o dogotovitvi preliminarnega miru. Če se posreči ustvariti pri tem Zvezo narodov v količjak porabni obliki, porabilo bi se jo kot dobrodošlo sredstvo za obravnavo vprašanj, katerih Svet štirih ne more ali neče rešiti sedaj v tako kratkem času, kakor n. pr. vprašanje Carigrada, Balkana, morda tudi jadranski problem, potem azijska Turčija kamor je odšla šele pred nekaj dnevi neka komisija v svrhu študija na licu mesta, za kojega bo potrebovala mesece. Mirovna konferenca bi sklenila le preliminarne mir z Nemčijo, ki bi bil morda tudi definitivni; potem pa bi se razšla, tako, da bi se moglo reči, da je izpolnila svojo nalogo, dočim bi istočasno obstojala naprej pod imenom »Zveza narodov«. — To so samo domnevanja, ki se utegnejo izkazati že v par dneh za neutemeljena, v rokah, dve izven-evropski, Japonska in Združene države; na naših problemih sta le indirektno udeleženi. Dalje je tu Anglija, ki tudi ne zasleduje evropskih interesov. Kot kontinentalni sili ostaneta samo dve latinski državi, od katerih naj sprejme ves slovanski svet svojo usodo, nič drugače, kakor poražena Nemčija. Samo radi tega, ker ne pripušča ena teh dveh držav, je napravila konferenca pogrešek, da še do danes ni oficijelno priznala kraljestva Srbov, Hrvatov in Slovencev; blokada naših pristanišč še ni prenehala. Ti dve državi bosta odgovorni za to, če izgube slovanski narodi, s katerimi ravna mirovna konferenca krivično, katere žrtvuje tuje mu imperijalizmu in koje skoro s silo peha k Nemčiji, svoje zaupanje v politiko, ki jo je oznanjal predsednik Wilson. Miru se ne napravi s samimi besedami. Če bi zadostovali le lepi govori, bi nam bil predsednik Wilson že davno prinesel raj.

Stavka železničarjev odgodena.

Sinoči se je v Uniovi dvorani vršil shod železničarjev, ki naj bi odločil o nameravani stavki. Vsakdo mora priznati, da so v sedanjih težavnih časih popolnoma upravičene zahteve železničarjev, ki so z ozirom na neznosno dragino tako slabo plačani, da jim s temi dohodki nikakor ni mogoče živeti. Na drugi strani pa je treba pomisliti, kako dalekosežne in usodopolne posledice bi imela eventualna stavka v sedanjih časih. Seveda bi morala te težke posledice vpoštevati v prvi vrsti osrednja vlada v Beogradu, ki na vse dosežanje tozadevne spomenice in brzojavke od strani železničarjev in od strani deželne vlade v Ljubljani ni dala nobenega pravega odgovora. Kljub temu je sinočni shod železničarjev, upoštevajoč težaven položaj, v katerem se nahaja naša mlada država, sklenil, da odpošlje v Beograd delegato, ki naj se pogajajo z osrednjo vlado radi ureditve gmotnega položaja železničarjev v Zagrebu in Beogradu se jim bodo pridružili tudi delegati hrvatskih in srbskih železničarjev. Od izida teh pogajanj b o odvisna nadaljno postopanje železničarjev. Shod je nadalje pozdravil in izrazil solidarnost cestnim železničarjem, ki so včeraj popoldne v Ljubljani pričeli stavkati.

H. Friškovec.

Vojaške preskrbovalnine.

Eno najvažnejših in resnih vprašanj je danes vprašanje o preskrbi naših vojnih poškodovancev; vprašanje, ki zahteva nujno rešitev, in s katerim se pečajo že dalj časi oni maloštevilni, katerim gre usoda in dobrobit ljudstva do srca. Vprašamo se, kako naj se preživljajo predvsem invalidi, ki so postali vsled izgube roke ali noge itd., za izvrševanje njihovega poklica deloma nesposobni, ali ki so drugače težko trpeli na zdravju. Vojaške preskrbovalnine same nikakor ne omogočujejo življenjskega obstanka. Vsak invalid je navezan poleg istih še na lasten zaslužek, na delo svojih rok, če jih sploh še ima.

Pred vsem si mora biti invalid v svešti, da njegov kakor tudi obstanek svojcev (družine) ni ogrožen. Jasno je torej, da se odpravi zakon od dne 27. decembra 1875 (R. G. Bl. Nr. 158) o preskrbi voj. oseb.

Tudi določbe Narodne vlade v Ljubljani (U. l. XVII. in XXXVIII.) o enotnih pokojninah invalidov do končne ureditve preskrbovalnin, niso in niso nikdar bile umestne. Po istih so določeni mesečni obroki, neglede na obolenje ali pohabljenost, po 30 kron za 25—50 %, 60 kron za 51—75 % in 90 kron za 76—100 % nesposobnosti do izvrševanja civilnega poklica, in po 150 kron za one, ki so sploh za vsako delo nesposobni.

Vse to upije po nad vse nujni in temeljiti preuredbi.

Zato si dovoljujem podati javnosti v presoji »Načrt zakona o voj. preskrbovalninah«, ki je primeren za današnje razmere. Moje geslo pri tem delu je: ljudstvo samo naj si skuje zakone, ki so zanj določeni.

Omenjeni načrt zakona obsega:

(Op. ur. Iz pregleda podajamo le glavne naslove najvažnejših določb, ki jih obsega načrt. Podlaga je oskrba moštva, in sicer invalidov, bolnikov, vdov in sirot moštva. Na določbe o moštvu se naslanjajo določbe o neaktivnih in aktivnih častnikih, dalje vojne doklade, določbe za bolniške strežnice, določbe za civiliste, ki so bili poškodovani po vojnem orožju. — Priporočamo ta načrt v pretres!)

Uvodni zakon

za preskrbovalnine vojaških oseb in svojcev po istih.

Člen I. Novi zakon velja od dne razglasitve naprej.

Člen II. Isti velja tudi za one, ki so pred dnem razglasitve že prejemali vojaško preskrbovalnino. Omenjenim je torej pokojnine nanovo odmeriti.

Člen III. Posebni predpisi določujejo, katere službe odgovarjajo civilnim državnim službam. Za uradnike v taki službi je novi zakon istotako merodajen.

Člen IV. Upravičenost do preskrbovalnine orožništva in svojcev istih po njihovi smrti določa poseben zakon.

Člen V. Za dobo gospodarskih kriz, splošne draginje itd., ali v kolikor in do kadar je navezana država za dobavo prehrane in za življenje neobhodno potrebnih stvari za uvoz iz inozemstva, se izplačujejo rente, družinski prispevki, dodatne rente, vzgojevalni prispevki in milostne preskrbovalnine po kurzu, ki ga določi vlada polletno, oziroma če potrebno, četrtletno.

Za povprečni kurz in vrednost denarja so merodajna uradna poročila najvažnejših borz kontinenta.

Ta način izplačevanja velja, dokler ne dosežejo lastna denarna sredstva inozemske valute (al pari).

Člen VI. Kdor se namenoma sam poškoduje, da postane vsled tega za službo in za izvrševanje svojega poklica nesposoben, nima pravice do vojaške preskrbovalnine.

Prvo poglavje.

Za invalidno moštvo. — Splošno: Način preskrbovanja. § 1. I. Renta. II. Odškodnina za pohabljenost. III. Oskrbovanje v invalidnici. IV. Družinski prispevki. V. Posmrtna odpravnina.

I. Renta.

§ 2. Moštvo, ki je postalo med aktivnim vojaškim službovanjem za službo nesposobno je opravičeno do vojaške preskrbnine, če in dokler je njihova zmožnost za izvrševanje njihovega meščanskega poklica onemogočena ali vsaj za 10 odstotkov zmanjšana.

§ 3. Pri presojevanju stopnje nezmožnosti do pridobivanja se mora ozirati na poklic, ki ga je izvrševal za službo nesposobni pred naborem (vojaškim pregledovanjem). Če moš ni imel nobenega posebnega poklica, je določiti stopnjo z ozirom na splošno zmožnost do pridobivanja.

§ 4. Če se spozna, da se sposobnost do izvrševanja dosejanega poklica trajno zmanjšuje, je priznati dosmrtno preskrbnino; če pa je pričakovati, da se zboljša v doglednem času njegovo stanje v toliko, da postane vsaj deloma sposoben za izvrševanje svojega poklica (potom zdravljenja ali drugače) se mu pripozna časno preskrbovalnino.

Časna preskrbovalnina se naj prvič pripozna za eno leto. Če pa nesposobnost do poklica v smislu § 3 po preteku enega leta ne preneha, se mu pripozna vojaška preskrbovalnina za dve leti in če potrebno še enkrat za dve leti. Za slučaj pa, da je invalid po preteku 5 let še vedno vsaj 10 odstotkov nesposoben za izvrševanje svojega poklica, mu je priznati vojaško preskrbovalnino dosmrtno.

§ 5. Če se odtegne za službo nesposobni brez tehtnega vzroka zdravljenju in zabrani s tem, da se nesposobnost do izvrševanja poklica ali popolnoma odpravi ali vsaj zmanjša, ali če se odtegne brez tehtnega vzroka zdravniški preiskavi, naknadnemu zdravljenju ali opazovanju v bolnici, zgubi pravico do voj. preskrbovalnine, če se ga je prej izrecno opozorilo na to posledico.

Primeri: Izplačuje se v kronah: 1 dinar ali frank odgovarja v Parizu, Rimu, Bernu itd. povprečno 3 krome avstrijske valute. Zato vzamemo vse tu posebno navedene zneske v sledečem načrtu zakona trojno, torej: letna renta znaša 360 K × 3 (kurz) = 1080 K.

§ 6. Te določbe veljajo istotako za dalje služeče moštvo. Radi dodatne rente za isto glej § 12.

Višina rente.

§ 7. Renta znaša za čas popolne nesposobnosti do poklica za: častniškega namestnika letno . . . 840 K, štabnega narednika letno . . . 780 K, narednika in istovrstnike letno . . . 660 K, četovodjo in istovrstnike letno . . . 540 K, desetnika in istovrstnike letno . . . 480 K, poddesetnika in istovrstnike letno . . . 420 K, pešca in istovrstnike letno . . . 360 K, t. j. polna renta. Za odmero rente je merodajna resnična (dejanska) šarža.

§ 8. Za dobo delne nesposobnosti do poklica (zaslužka) znaša renta oni del polne rente, izražen v stotinkah, ki odgovarja višini nesposobnosti do poklica (delna renta). Ista se zvišuje percentuelno po stopnji nesposobnosti do poklica.

§ 9. Moštvo, ki že uživa delno rento, naj se prizna percentuelno višja delna renta, če je na podlagi ponovnega nadpregleda, za katerega mora dotičnik sam prositi, neovržno dognano, da opravičuje stopnja hibe, povzročena vsled nesposobnosti do službovanja, od tedaj naprej priznanje višje rente.

Na drugi strani je pa tudi vojaška uprava upravičena, določiti ponovni nadpregled, kadar se položaj zboljša z ozirom na sposobnost do poklica, in na podlagi izvida ponovnega nadpregleda rento na novo odmeriti, oziroma isto popolnoma ustaviti.

Začetek, mirovanje in konec prejema.

§ 10. Izplačevanje rente se prične s prvim dnem v mesecu, ki sledi nadpregledu.

Isto velja tudi za zvišanje ali znižanje rente.

Izplačevanje rente miruje (se začasno ustavi):

a) med oskrbovanjem v invalidnici; b) za časa kazni v kaznilnici; c) za dobo prebivanja v inozemstvu. Konča pa:

a) z dnem, do katerega je bila ista priznana; b) z zopetnim nastopom aktivne vojaške službe;

c) s smrtjo upravičenca; d) s pravomočno obsodbo z zaporom v kaznilnici radi goljufije, poizkušene ali izvršene z namenom, pridobiti si na ta način kaj v svojo korist z ozirom na rento (samovoljno popraviljanje plačilnega naloga itd.).

§ 11. Mirovanje rente v nobenem slučaju ne vpliva na določeni končni rok.

Dodatna renta za dalje služeče moštvo.

§ 12. Moštvo, ki služi prostovoljno preko postavno prezenčno službeno dobo, prejema, če postane invalidno, poleg rente (polne ali delne) še dodatek k isti (dodatno rento).

Dodatna renta znaša za vsako nadaljnje leto brez ozira na stopnjo nesposobnosti do izvrševanja poklica 5 % polne rente.

Začeto leto velja za celo. Po dovršenih desetih dejanskih službenih letih pritiče vrhu tega še pavšalni znesek letno 400 K.

Začetek, mirovanje in konec prejema.

§ 13. Kakor v § 10. navedeno.

Civilna preskrbovalnina.

§ 14. Dalje služeče moštvo ima v posebnih postavnih slučajih pravico do namoščenja v civilni državni službi ali drugi enakovrstni službi. Za dobo tega službovanja izplačevanje rente, rentni dodatek in vojna doklada miruje.

Odškodnina za pohabljenost pa je izplačevati nemoteno dalje.

II.

Odškodnina za pohabljenost.

Splošno. § 15. Odškodnina za pohabljenost je od rente popolnoma neodvisna in se pripozna brez ozira na čas službovanja, šaržo in stopnjo, samo po stopnji pohabljenosti (pokvaritve zdravja).

Pripozna se trajno ali začasno. Upravičenost do odškodnine za pohabljenost in višina.

§ 16. Vojaške osebe brez izjeme, ki so bile v aktivni službi — torej pri izvršitvi službe ali pa tudi v tesni zvezi z isto — brez lastne krivde po spodaj navedenem načinu na svojem zdravju težko oškodovani, imajo pravico za dobo tega stanja do odškodnine za pohabljenost. Višina odškodnine je odvisna od na podlagi nadpregleda določene pohabljenosti (pokvaritve zdravja), in sicer letno:

1. Dosmrtno: a) pri trajni nesposobnosti do poklica vsled zadobljenih ran ali težkih poškodb, če ne opravičujejo iste v smislu točk b) do g) višje odškodnine, 240 Z;

b) če so zgubili eno roko ali eno nogo, ali obe roki ali obe nogi, medtem ko so komolci oziroma kolena ostali porabljeni, za vsakega izmed omenjenih udov 480 K;

c) za oslepelost na enem očesu 600 K; d) če so zgubili eno izmed lehti ali bedra, ali obe lehti ali obe bedri, za vsakega omenjenih udov 600 K;

e) če so zgubili sluh na obeh ušesih popolnoma ali pa govor (jezik), ali če so postali vsled ene ali večjih, v točkah b) do g) ne izrecno navedenih poškodb (pokvaritve zdravja), ki so ravnotako težke kakor izguba roke (lehti) ali bedra, in so vsled tega postali za njihov civilni poklic trajno nesposobni, 600 K;

f) za oslepelost na obeh očesih ali če imajo tako pokvarjene oči, da zamorejo zaznati le velike predmete, in še te le prav od blizu, oziroma če zamorejo razločevati le svetle predmete od temnih 1200 K.

2. Časno: g) če se je povzročila pokvaritev v zdravja nesposobnost do poklica in če ne pride v poštev za višjo odškodnino po točki i) 240 K;

h) pri težki pokvaritvi zdravja drugih vrst, če in dokler je navezano le na postrežbo drugih ljudi 600 K;

i) popolnoma ohromelim (obnemoglim) 1800 K.

Trajno neporabljenost udov je smatrati za izgubo istih. Kadar pride isti pohabljenec v poštev za več slučajev, navedenih v zgorajšnjih točkah, je seštet vsa opravičene odškodnine za pohabljenost, končna vsota pa nikakor ne sme presegati zneska 1800 K letno.

Odškodnino za pohabljenost je opravičen zahtevati vsakdo, toda nikdar ne več po preteku desetih let od dne pohabljenosti (pokvaritve zdravja).

V odškodnino za pohabljenost so vračunani tudi še stroški za popravila, ohranitev in naknadne nabave umetnih udov in drugih nadomestnih delov telesa.

§ 17. Glede priznanja časne odškodnine za pohabljenost veljajo določbe § 4. (glej pri rentah).

§ 18. Ze priznana odškodnina za pohabljenost se more povišati v smislu predpisov, če utemelji stopnja hibe, določena po preteku gotovega časa na podlagi izvida ponovnega nadpregleda priznanje višje odškodnine za pohabljenost, in če je mogoče dognati, da je ista (stopnja hibe) posledica svoječasne pohabljenosti (pokvaritve zdravja).

Začetek, mirovanje in konec prejema. § 19. Izplačevanje odškodnine za pohabljenost se prične s prvim dnem v mesecu, ki sledi nadpregledu.

Isto velja tudi za zvišanje ali znižanje odškodnine za pohabljenost.

Izplačevanje odškodnine za pohabljenost miruje (se začasno ustavi):

a) za časa kazni v kaznilnici; b) za dobo prebivanja v inozemstvu; konča pa:

a) pri trajnem priznanju: s smrtjo upravičenca;

b) pri časnem priznanju: z dnem, do katerega je bila ista nakazana.

§ 20. Invalidi, ki so sprejeti v invalidnico, prejemajo za čas oskrbovanja v invalidnici brez izjeme 240 K odškodnine za pohabljenost letno. S prvim dnem v mesecu, ki sledi odpustu iz iste, pa jim pritiče zopet normalna renta.

Davčna prostost. § 21. Odškodnine za pohabljenost so davka proste.

Iz tužne Istre.

Vedno obupnejši postajajo kliči na pomoč naših ljudi v Istri, vedno več vesti prihaja o nečloveškem postopanju in grozodejstvih Italijanov v zasedenem ozemlju.

Ko je župnik Marco Degrassi (Italijan) v Motovunu hotel pri nedeljski maši po evangeliju pridigati italijansko, medtem, ko se je prej vedno pridigovalo hrvaški, je ljudstvo pričelo odhajati iz cerkve. Nato so pa vdrli italijanski vojaki pred vhod, zagrabili nekaj ljudi in jih privezali k drevesom, z licem proti deblu in jih tako pustili do 6 ure zvečer.

V Zminju je italijanski vojaški kaplan San Martino imel pri veliki maši pridigo, kjer je naglaševal, da ni samo smešno, ampak že grešno misliti, da Istra ne bo ostala pod Italijo. Na koncu je pozval narod, naj kliče »Eviva Italia«, poziv, ki se mu seveda ni nihče oglašil.

Monsignor Monti, bivši katehet na pazinski gimnaziji, je imel v Kringi agitatorični sestanek. Ker ljudje niso vedeli zakaj se gre, so prišli v obilnem številu na shod. Monti je govoril italijanski, a nekdo je prevajal na hrvaško. Ko je na koncu govora pozval naše ljudi, naj dvignejo roko v znamenje, da so zadovoljni ostati pod Italijo, je dvignilo roko samo šest plačancev, vsi drugi so se s posmehom razšli.

V Rukavcu nad Matuljami so karabinerji vklebili tamošnjega učitelja Ivana Lesico in ga z verigami na rokah odvedli v Opatijo, od tam zopet peš na Matulje in z vlakom v Trst. Mož je namreč bral »Primorske Novine«, kar pomeni v zasedenem ozemlju zločin. Karabinerji so aretirali še Aleksandra in Antona Rubeša, učitelja v

Kastvu in jih s težkimi okovi vklejane odpeljali v Trst.

Aretacije in internacije naših ljudi v Istri zavzemajo vedno večje dimenzije. Po italijanskih vojnih oblasteh in s pomočjo domačih italijancev so sestavljene cele listine oseb, določenih za internacijo, ki se potem tudi brez odloga in z vso brezobzirnostjo izvršuje. Koliko naših ljudi bi bilo doslej zaprtih, interniranih in odgnanih v Italijo, ni mogoče ugotoviti: njihovo število znaša nekaj tisočev. Doznali smo, da so bili zadnje dni, razun dr. Zuccona in svetnika Jurija Corazze internirani iz Pazina in okolice se sledeči: strážmojster Jovanovič, gostilničar Stranič, župnik Filipič iz Zminja, župnik Ujčič iz Vranja, Bačič, učitelj v Učki, gortan Ribarič, Mladen, učitelj v Brestu, Gortan, učitelj v Vodica, kmet iz Berma Šime Ladavac, polbrat dr. Červarja Metod Sironič. Razen teh je bilo v Labinjsčini aretirano mnogo seljakov, katerih imena doslej še niso znana.

Eden glavnih ciljev italijanske okupacijske oblasti je izpodkopavanje ugleda duhovništva in cerkvi. V ta namen razširjajo nemoralnost in pokvarjenost med našim ženstvom. V tem poslu prednjačijo laški oficirji, ki so sploh izvrstni »kavalirji«, ki razumejo svoj posel. Rogajo se vsemu, kar je sveto našemu ljudstvu. V Veprincu so šli tako daleč, da so v neki starinski cerkvi, kjer se je še opravljala služba božja, otvorili krčmo (kantino). Nemoralnost razširjajo italijanske oblasti posebno s prirejanjem plesov in to tudi sedaj v postnem času, ko se v Istri nikdar ni plesalo. Plesnih zabav ne prireja samo ob nedeljah, ampak tudi ob delavniških in to v vseh primernih prostorih razpuščenih narodnih društev. Vojski s silo tirajo naša dekleta na ples, ki trajajo do zore. Tu se pije, raja in se ubija našemu ljudstvu vsak zmisel za poštenje, delo in treznost. S tem hoče Italija zadušiti narodno zavest v našem ljudstvu in ga gospodarsko in narodno zaslužiti. P.P.

Italijanske nasilnosti na Tolminskem.

Potniki, ki so prišli s tolminskih hribov, nam poročajo zanimive podrobnosti o ondotnih razmerah. Čez mejo je skoraj popolnoma nemogoče priti. Vojaška straža se je toliko pomnožila in poostila, da je meja domala popolnoma zaprta. Značilno je, da skoraj povsod na meji kopljejo okope, gostijo žično ograjo, vozijo strojnice in municijo na vse važnejše točke in prehode. Po drugi strani pa se vedejo, kakor bi bili doma; proti ljudem se obnašajo deloma prijazno, dajejo živeža za zelo nizko ceno, ubožnim družinam celo zastoni; seveda samo neposredno ob meji; povsod v ozadju je v tem oziru slabše, mnogo slabše. Tudi šolskim otrokom delijo jedi in kinematografske predstave, s katerimi so do zadnjih časov nadlegovali tudi našo zavedno inteligenco, ki je pa odklanjala take prireditve, zato se je pričelo vesti tudi vojaštvo mnogo bolj hladno. Ljudstvu se ne morejo prikupiti, četudi je na primer vino po eno liro liter. Vsakdo čaka odrešenja in obče prepričanje vlada, da bo v nekaj letih vojska, če pa de odločitev tako, da bodo odtrgani od skupnega jugoslovanskega telesa. V ostalem pa vršijo razna nasilja prve vrste. Če dobe ljudi ponoči zunaj, jim laški vojaki enostavno dajejo zausnice. Na ta način hočejo očitno izživati kak upor, ki bi imel za posledico hujše odredbe. Oklicali so, da več nego štirje ljudje ne smejo biti na ulici ali na cesti skupaj. Smešni prizori se zato odigravajo pred cerkvijo, ko vojaštvo razganja množico, ki pride od maše.

Naše uradnike odpuščajo iz službe, posebno one, ki ne znajo italijanščine in jih pustijo popolnoma brez vsake plače. Značilna je izjava, ki so jo dali nekemu župniku. Zahtevali so, da naj jim izroči ključ od stolpa. Župnik si ni dal kratkotalno ukazati in je zahteval pojasnila. Rekli so mu, da bodo postavili v stolp in na vse važnejše točke v vasi strojnice tedaj, ko bo padla definitivna odločitev in se ljudje dva dni ne bodo smeli prikazati iz hiš.

Na meji se nahajajo čete arditov, ki so okrutni. Ženska pošilstva se množijo. Blizu demarkacijske črte so umorili z bajoneti dva Kobaridca, ki sta imela večje vsote denarja pri sebi in sta nakupovala živino. Neka ženska je slišala krik in videla beg civilistov pred vojski — isti večer, ko so drugi dan dobili umorjenca. V slučajnih pošilstvih in umorov vodijo preiskave tako, da odvalijo vsor krivdo s sebe. Krivdo roparskih umorov so vrgli na civilno prebivalstvo samo.

Nemci napadalo.

Ljubljanski dopisni urad poroča z dne 15. aprila iz uradnega vira: Dne 14. aprila popoldne so Nemci obstrlejevali z artilerijo Mrzlo vodo, točko 560 severno Velikovec in Kohlhof; ob 9.35 zvečer so pa napadli z minami in ročnimi granatami točko 560. Napad smo odbili.

Mirovni posvet.

Z mirovne konference.

LDU Pariz, 15. aprila. (Brezžično.) Clemenceau je sprejel v nedeljo delegacijo radikalnih socialistov, katerim je obrazložil probleme francoskih zahtev ter izjavil, da bo Francija dobila popolno zadoščenje v odstopitvi saarske kotline. »Petit Parisien« piše: Če bi med interesi prišlo do ureditve vprašanja Male Azije, bi morala Francija predvsem na to gledati, da se obdrži pod njenim vplivom Beirut, Alexandretta, Haleb, Damask in ozemlja do Hale. Centralna komisija za teritorialne zadeve bo v soboto razpravljala vprašanje o pravicah Srbov in Rumunov do Banata. Kakor poroča »Journal«, je turški minister za notranje stvari imenoval Damad Ferid pašo in Mustapha Rešid pašo zastopnikom Turčije na mirovni konferenci. — »Petit Journal« doznava, da so v Bukareštu našli velike zaloge eksplozivnih snovi. Aretirali so Bolgara Hadži Petrova, ki je bil vodja komplota proti članom dinastije in proti vojaškemu transportu. — »Petit Journal« piše nadalje, da nameravajo še ta teden rešiti vprašanja, ki se tičejo Nemčije, Avstro-Ogrske in Turčije. — »Chicago Tribune« pravi, da bodo nemški delegati 25. aprila pripušteni k mirovnim pogajanjem. — Med odsotnostjo Lloyd Georgea bo svet četverice uredil avstrijsko vprašanje in jadranski problem. — Danes pričakujejo tu izjave Wilsona o definitivni rešitvi vseh vprašanj.

LDU Milan, 15. aprila. (Brezžično.) Iz Pariza se poroča, da se je svet četverice popolnoma sporazumel glede raznih točk vprašanja saarske kotline. Francija bo upravljala rudokop kot avtonomijo zveze narodov. — »Temps« pripominja, da so aliranci sklenili nov načrt glede vprašanja azijske Turčije.

LDU Dunaj, 15. aprila. (ČTU.) Iz Bazla poročajo, da se smatra vprašanje odškodnin v splošnem odločenim. Upati je, da se bodo še ta teden moglo dokončati določbe, ki se tičejo Nemčije. Teritorialna vprašanja Avstro-Ogrske, Bolgarije in Turčije so večinoma rešena, preostaja samo še rešiti italijansko-jugoslovansko in sirijsko vprašanje.

Blokada proti Nemški Avstriji odpravljena.

LDU Bern, 15. aprila. (DunkU.) Švicarska brzojavna agentura poroča, da se v not, ki jo je poslala francoska vlada švicarskemu poslanstvu v Parizu oficijelno potrjuje, da je odpravljena blokada napram Nemški Avstriji in da je zopet dovoljen prost gospodarski promet. Blokada se sedaj izvršuje samo še napram Nemčiji in Ogrski.

Lloyd George odpotoval.

LDU Pariz, 15. aprila. (DunkU.) Lloyd George je odpotoval v London.

Revolucija na Bavarskem.

Špartakovci zopet na vrhu.

LDU Bamberg, 15. aprila. (ČTU.) Kakor se doznava iz verodostojnega vira, se vodi vojaška akcija iz Ingolstadta proti Monakovemu, kjer so Špartakovci zopet prišli do nadvlade.

LDU Berlin, 15. aprila. (DunkU.) »Berliner Tageblatt« poroča iz Augsburga, da je Monakovo popolnoma v oblasti Špartakovcev. Večina članov osrednjega sveta je aretiranih. Z ozirom na vest, da se je iz Monakovega odposlal del rdeče armade v smeri proti Augsburgu, so razdrli železniški tir, ki vodi proti Augsburgu, da bi na ta način zadržali gibanje Špartakovcev.

LDU Augsburg, 15. aprila. (DunkU.) »Augsburger Neueste Nachrichten« poročajo o zadnjih dogodkih v Monakovem: V nedeljo popoldne je bilo komunistično zborovanje na »Theresienwiese«. V poznih popoldanskih urah so Špartakovci napadli kolodvor, ki so ga zasedli oddelki republikanske brambe. Kolodvor so obstrlejevali s strojnimi in puškami, pri čemur je bilo veliko ljudi ustreljenih in ranjenih. Napad je bil tako nepričakovan, da so bili ljudje na kolodvorskem trgu nenadoma presenečeni po strelah. Občinstvo je bežalo narenen ter iskalo v bližnjih hišah zavetja. Napad s strojnimi se je izvršil jako hitro. Napadalcu so pripeljali tudi metalce min. Ker branilci kolodvora niso imeli metalcev min in ročnih granat, je postala njihova bramba vsled delovanja metalcev min brezuspešna. Protij 10. uri zvečer se je izvršil splošen napad na kolodvor, pri čemur so ga napadalcu zavzeli in se je morala posadka vdati. Kolodvorskega poveljnika so odvedli in baje ustrelili. Ponoči so zasedli poslopje mestne policije, glavni stan republikanske brambe in druga javna poslopja, kakor tudi vojašnice republikanske brambe. Vse mesto Monakovo je bilo zjutraj v rokah Špartakovcev. Proglasena je bila splošna stavka. V mestu je mir. Promet je bil popolnoma ustavljen.

Prispevali za sklad S. L. S.!

Razna poročila.

V Srbiji ni revolucije.

LDU Berlin, 14. aprila. (ČTU.) Diplomatično zastopstvo jugoslovanske države v Švici more na podlagi direktnih brzojavnih pojasnil iz Belgrada izjaviti, da so popolnoma neresnične vesti, ki jih ogrska sovjetska vlada razširja o izbruhu revolucije v Srbiji. V Belgradu, kakor tudi po vsem kraljevstvu vlada mir in red. Ogrska vlada je te vesti razširila v Budimpešti, da dvigne razpoloženje prebivalstva.

Izjava kardinala Gasparija.

LDU Berlin, 14. aprila. (ČTU.) Korespondent Mavricij Rais je imel pogovor s kardinalom Gasparijem, ki je konstatiral, da se boljševidem rapidno širi v Vatikan zelo vznemirja. Razkasanje Avstrije je v toliko večjega pomena, ker je bila ta država bolj poklicana biti element miru in reda prve vrste. Čehoslovaška država je z Vatikanom že v stiku, zanimivo je, da je podpredsednik poljske konstituantne žid. Gledé Jeruzalema zagovarja Vatikan najmanj internacionaliziranje.

Izgredi v Rimu.

LDU Berlin, 15. (ČTU.) »Lokalanzeiger« poroča iz Lugana: Včeraj popoldne je prišlo v Rimu do izgrediv, ker je policija hotela razgnati neki shod, ki se je vršil pod milim nebom. Vse izhode s trga, kjer se je vršil shod, so zasedli karabinjeri in artilerija na konjih. Cenzura je časnikaška poročila zelo potvorila, vendar pa se da iz njih posneti, da so izgredi trajali od treh popoldne do noči, da je bilo mnogo mrtvecev in ranjencev, da se je 20 policistov skrilo v neko hišo, kjer jih je množica oblegala, in da so morali poslati po ognjegaše, da so jih osvobodili.

Čehi bodo mejili z Rumunijo.

LDU Dunaj, 15. aprila. (ČTU.) »Der Neue Tag« poroča: Kakor doznavamo od dobro poučene strani, so sklenili v Parizu, da dobi Čehoslovaška republika skupno mejo z Rumunijo, tako da je Ogrska proti vzhodu zaprta.

Japonska priznala Poljsko.

LDU Varšava, 15. aprila. (DunkU.) Poljska brzojavna agentura poroča: Predsednik poljskega komiteja v Parizu Dmowski je od japonske vlade prejel pismo, s katerim Japonska priznava Poljsko kot neodvisno državo in poljsko vlado kot postavno.

Amerikanci v Rusiji.

LDU Milan, 14. aprila. (Brezžično.) Iz New Yorka se poroča, da sta križarki »Des Moines« in »Sacramento« odpluli v Plymouth na potu v Rusijo. Tja je namenjenih še več ladij. — Iz Arhangelska brzojavljajo, da sta pripluli sem preteklo sredo križarki »Galveston« in »Chester« z živiliškimi oddelki in novim poveljnikom čet na severnem Murmanu, generalom Lechardsonom.

Ruske ponudbe Nemčiji.

LDU Nauen, 15. aprila. (Brezžično.) »Deutsche Tageszeitung« je priobčila v pondeljek jutraj podatke o ponudbi, ki jo je baje stavila ruska sovjetska vlada nemški vladi in v kateri se jamčijo Nemčiji meje iz l. 1914. Rusija in Ogrska sta pripravljeni postaviti vojsko 500.000 mož. Nemčija pa bi se naj nasprotno obvezala, pomagati Rusiji proti ententi, preustrojiti svoje središče popolnoma socialistično ter takoj izvesti socializacijo obratov. — Z ozirom na to vest je izjavil državni minister za zunanje stvari grof Brockdorff-Rantzau, da je zvedel o celi stvari šele v pondeljek iz omenjenega lista samega.

Socialist proti boljševikom.

LDU Dunaj, 15. aprila. (ČTU.) Kakor poroča današnja »Postzeitung«, se je izjavil državni tajnik dr. Bauer v razgovoru z zastopnikom neke prijateljske države radi komunističnega prevrata v Budimpešti, da ga skrbi, da ne bi tega na Dunaju posnemali, vendar pa da se more smatrati, da je za sedaj odvrnjena na Dunaju nevarnost boljševiškega puča.

Politične novice.

+ V Solcih priredi V. L. S. na Velikonočni ponedeljek javen, političen shod. Poročala bosta državni poslanec Ivan Brodar in dr. Jakob Mohorič. Zborovanje se vrši v »Crušvenem domu« takoj po jutranjem cerkvenem opravilu. Može in fantje, pa tudi ve, žene in dekleta, pridite polnoštevilno. Od daleč in blizu, vsi na krov!

+ Smlednik. Shod kmečke zveze za kranjski okraj se je vršil dne 13. aprila v Smledniku v društveni dvorani. Shod je otvoril načelnik zveze Jože Burger in je podal besedo dr. Mohoriču. Poročevavec je obravnaval programe V. L. S., JDS. in SDS. Dokazal je, da je V. L. S. vedno delovala za kmeta. Z veliko pozornostjo so zborovalci, ki so napolnili dvorano, sledili poljudnemu predavanju. Na predlog načelnika Burgerja so bile sprejete resolucije, v katerih zborovalci protestirajo proti laški okupaciji, zahtevajo zgradbo elek-

tričnih central na Savi pri Medvodah, zahtevajo, naj se čimprej razpišejo volitve v državni in pokrajinski zbor, da pride do veljave ljudstvo. Narodno predstavništvo naj izdela demokratičen načrt za volitev v konstituantno. Zborovalci so dalje zahtevali, da v višjem šolskem svetu kmečki starši pridejo do svojega zastopstva, zahteva se sprememba dohodninskega davka, regulacija valute itd.

+ Socialna demokracija je imela v Ljubljani 13. t. m. zborovanje svojih zaupnikov. V resolucijah so izrekli zahtevo — katero je naša stranka že prej proglasila — naj narodno predstavništvo sklene čimprej volilni red za konstituantno, temelječ na principu splošne, enake, direktne in tajne volilne pravice s proporcionalnim sistemom za oba spola, da se morejo čimprej izvršiti volitve v konstituantno. — JSDS. je obenem na tem shodu sklenila, da se odpokličeta njena zastopnika, ki sta sedaj v deželni vladi v Ljubljani. — Zbor zaupnikov je dalje izrazil mnenje, da sedaj z ozirom na zunanje politični položaj ni ugoden čas za skrajne korake delavskih mas v dosegu mezdskih terjatev. — To načelo je proglasila tudi naša Jugoslovanska strokovna zveza.

+ Falzifikat. V Parizu se nahajajoč jugoslovanski emigranti so izdali posebno spomenico, kako si mislijo notranjo uredbo naše države. To spomenico so poslali vsem političnim činiteljem v Jugoslaviji s prošnjo, da jo javnost pretrse. Pod spomenico je podpisanih 19 najuglednejših Jugoslovancev iz Slovenije, Istre, Dalmacije, Srbije, Vojvodine in Hrvaške. Med podpisanimi so tudi ta-le imena: Jovan Cvijič iz Srbije, dr. Ante Trumbić, dr. Smollik, M. Cingrija, dr. Gustav Gregorin, prof. Vasa Stajić itd. — Mi se bomo s spomenico še pečali. Sinočnji »Narod« je tudi prinaša, izpušča pa iz nje najvažnejše točke, ki so bistvenega pomena za presojo cele spomenice. Konstatiramo že danes le, da je tako poročanje falzifikacija. »Narod« bi bil moral prinesiti celo spomenico. Če mu točke, ki jih je izpustil, ne ugajajo, bi bil lahko proti njim polemiziral. Taka je med časniki dostojna navada! S takim priobčevanjem pa se zaveja javnost v zmoto ter se tako potvarja resnica in onemogoča namen, ki so ga jugoslovanski emigranti imeli s svojo spomenico.

+ Uspešna sredstva, da se pomire duhovi, so po mnenju g. Ribnikarja takih stavki, ki jih je izustil na shodu v Trzinu »Ostrejši nastop socialistov se v Jugoslaviji ne bo obnesel, ker je država v položaju zatreti vsak resnejši poizkus prevrata, ki bi spravljal v nevarnost obstoj naših mlade države.«

+ G. Adolf Ribnikar se je vrnil iz Belgrada zelo nezadovoljen, saj tudi ni čudno, če je človek nezadovoljen. Jeseni je bil v Ljubljani prevrat in svojo vlado smc postavili, a g. Ribnikarja ni bilo poleg. V Belgradu so večkrat ministrske krize. Kde se pravočasno spomni na g. Ribnikarja! Pa bi človek ne bil srdit! Zato popolnoma umemo njegovo razpoloženje, da je nezadovoljen. Na nedeljskem shodu je temeljito opral vse tri slovenske stranke, počenši od JSDS do VLS. Celo lastni stranki ni prižanesel popolnoma, tudi ž njo ni zadovoljen, saj je dejal: »Nikakor nočem zagovarjati vsega, kar se je med tem časom pojavilo v okrilju JDS.« — Ima prav! Kdo se bo neki potegoval za to JDS, ki ne more saj še enega ministrskega kandidata postaviti na stolec, kamor spada že od nek daj. Odkrito povedano, nam je g. Adolf Ribnikar eden najsimpatičnejših politikov v nasprotnem taboru, ki ga imamo posebnoradi, ko tako odkrito pove, kaj hoče. Da ne more, kar bi rad, je sicer tragično. A to je zanj zopet ena simpatija več.

+ Plebiscit v Trstu, o katerem smo poročali, se ni vršil, kakor to zatrjuje tržaška »La Nazione«. Vendar nam poročila iz okupiranega ozemlja zatrjujejo, da se je glasovanje ljudstva res vršilo, toda ne v Trstu samem, marveč v Miljah pri Trstu.

+ Ženska volilna pravica na Češkem. Volilna lista za Prago obsega 54.000 moških in 86.000 ženskih imen. Prihodnji mestni občinski svet bo torej lahko imel žensko večino.

+ Budapeštanski brzojavni urad razširja tendenciozno poročilo o revoluciji proletarijata v Srbiji, Rumuniji, Bukovini itd. S tem hočejo madžarski boljševiki povzdigniti upadlo navdušenje budapeštanskih množic. Seveda jim ne veruje nikdo niti nemško časopisje ne, ki celo svar pred temi madžarskimi vestmi.

+ Francoske vdove v vojni padlih papež. Sv. Oče je sprejel v avdijenci 76 odposlance francoskih vdov po padlih vojni. Izrekle so mu svojo zahvalo za njegovo delo za olajšanje vojnih težav. Delegacija je izročila sv. Očetu zlat kelih s napisom besed sv. Pavla: S svojo krvjo čisti nebesa in zemljo.

+ Maršal Haig, vrhovni poveljnik angleške armade na Francoskem, je odšel na Anglesko. Pri njegovem odhodu iz Boulogne so se poslovile od njega vse francoske oblasti in množica mu je priredila velike ovacije.

— **Kako naj se plačajo vojni stroški.** Italijanski listi poročajo, da je kralj sprejel v avdienco prvega nadzornika finančnega ministrstva Spillmanna, ki je razložil kralju načrt svetovne loterije 300 milijard, s katerimi naj bi se pokrili stroški vojne.

Jugoslovanska akademsko menza v Zagrebu.

S tem naslovom smo osnovali jugoslovanski akademiki v Zagrebu pred dvema mesecema svojo menzo, ki naj bi nam nudila prehrano — ne dobre in ne dovolj, tega nam ne dopuščajo naše razmere — temveč le najpotrebnejšo hrano, ki naj nam omogoča študije. Okoli te kuhinje je zbrano 800 akademikov, katerim vojna ni pripomogla do sreče in blagostanja, kakor mnogim drugim srečnejšim kolegom; to je marveč 800 mladih ljudi, ki so najbolj občutljive izkušali težo in grozo strašne štiriletna vojne, siromaki, katerim je vojna vzela vse to, kar so imeli prej, begunci iz zasedenega ozemlja — sinovi razrušenih domov, taki, ki ne vedo, kje so jim starši, ki so prej skrbeli zanje. Med njimi je preko 300 akademikov iz naših slovenskih pokrajin. Podpore, ki jih dobivajo iz domovine, ne zadostujejo, z njimi se v dragem mestu Zagrebu ne morejo preživljati. Ako propade ta menza, se morajo raziti, to vedo sami izza časov, ko še niso uživali dobrot te menze!

Jugoslovanska akademsko menza pa stoji danes na robu prepada. Nenadoma so poskočile vse cene živil, zlasti mesu in masti, tako da sta menzi odprti le dve poti: Povišati hrano ceno — le malo akademikov bi zmagovalo še te denarne žrtve in menza bi izgubila svoj namen: omogočiti revnemu dijaku študije s hrano po nizki ceni — ali pa da ustavi menza svoje delovanje. S tem pa bi bilo na stotine akademikov izpostavljenih najstrašnejši bedi — gladi. Ustvarja se mlada svobodna država. Pozvala je svoj narod na delo za kulturo in napredek. Kako pa naj stopi akademsko omladina čvrsto in krepko v življenje, ako se mora za svojega izobraževanja in pripravljanja boriti za kosček kruha in se ji že sedaj upogneta vrat in hrbet? Kako naj se ona neomajno postavi v boj za svoj narod in njegovo bodočnost, ako ji že sedaj zamre duh v pomanjkanju in prosjaštvu?

Jugoslovanska akademsko omladina se obrača do slovenske javnosti s prošnjo, da ji pomaga v tem bednem stanju. Obrat se na vse posamezne, vse zavode, občine, urade, društva in korporacije, katerim je na srcu blaginja našega naroda! Pošiljajte darove z naslovom: Prva hrvatska študentska menza v Zagrebu za Jugoslovansko akademsko menzo, Zagreb!

Fran Ferencik, sud. med., podpredsednik;
D. Bratič, cand. iur., tajnik.

Železniška nesreča...

Nesreča pri Sevnici, kjer je eksplodiral bencin nekemu potniku II. razreda, je znamenje naših razmer. Kdo je bil ta potnik, ki je vozil s seboj bencin, kar je — mimogrede povedano — po železniških predpisih strogo prepovedano? Ker se je mož vozil proti Zagrebu in v drugem razredu in ker je imel toliko bencina s seboj, da je eksplodiral uničila ves vagon in je bilo mnogo človeških žrtev, smemo misliti, da je bil popotnik verižnik. Za madeže na obleki in za prižiganje cigaret z bencinskim užigalnikom gotovo navaden zemljan ne potrebuje toliko bencina, da požene vagon v zrak.

Gotovo je, da potuje po Jugoslaviji še nešteto takih potnikov, ki vozijo mesto bencina živila, čevlje, obleko in vse druge življenjske potrebščine s seboj. To so prekupci, verižniki po povojnem izražanju. Komiji, bivši naredniki, falirani študenti, bivši živalski in konjski mešetarji in še vsa druga svojati, ki je med vojno odkrila v sebi talent za kupčijo, verižijo in žive na račun ljudstva. Kot prvi, a ne zadnji se nahaja med njimi Žid, ki sploh ne vozi nič s seboj, ampak »dela« samo na vagonu.

Ti verižniki so pijavke na našem telesu. So popolnoma nepotreben in neproduktiven stan. Prosta trgovina v njih rokah je pravi bič za naše ljudstvo.

Tu naj bi vlada tudi nastavila svoj nož in odrezala s krepkim vrezom ta grdi izrastek na našem narodnem telesu. Plašen poizkus je že tu: potne legitimacije. A to silno malo zaleže, ker vemo, kako se izdajajo in kontrolirajo.

Bolje bi bilo, da se trgovanje strogo koncesionira vsaj za par let. Brez legitimacije od trgovske oblasti (trgovske zbornice) bi se ne smela izdajati prevozna dovoljenja, bi železnica ne smela sprejeti nobenega blagovnega transporta, bi pošta ne smela odpravljati nobenega brzojava trgovske vsebine, ne dovoljevati telefoničnih pogovorov te vrste.

Težko bi bilo vse to izvršiti, a vlada bi s tem gotovo storila ljudstvu veliko dobroto, ker bi cene življenjskih potrebščin

s tem nižala, zapirala pot razdirajočim silam v ljudstvo, verižnike prisilila k solednemu produktivnemu delu.

Če se v tem obziru proti »trgovcem«, ki na malo in veliko verižijo, nič ne ukrene, potem smo mi vsi v vagonu, ki tudi uteseno eksplodirati. Zakaj mnogo potnikov z »bencinom« imamo. Dr. L. R.

Dnevne novice.

— **Pomoč otroški bolnici.** V kratkem času od 1. aprila do danes se je priglasilo nad 500 novih udov k društvu za vzdrževanje otroške bolnice v Ljubljani. Pa ne samo ljubljanci, ampak tudi Gorenjci, zlasti gospe iz Kranja so se pokazale to pot zelo radodarne in se je tam po gdč. Pavli Babičevi nabralo okoli 400 K. To je posnemanja vredno in želeli je, da bi tudi druga mesta po Sloveniji podpirala ta prepotrebni zavod. Število otrok zadnje čase narašča od dne do dne. Vsak najmanjši dar se z veliko hvaležnostjo sprejme, bodisi v denarju, ali v čem drugem. Zlasti potrebuje zavod kuhinjske posode in perila, ki si ga vsled velike dragine ne more nabaviti. Prosimo posebno tiste, katerim je prinesla vojska premoženje, naj se ravno ti najbolj spominjajo malih, bolnih otrok, ki so ravno vsled vojske tako zaostali in pohabljeni. Ustanovnik je tisti, ki da enkrat za vselej 500 K, častni član je tisti, ki da enkrat za vselej 200 do 400 K. Ud je tisti, ki se zaveže prispevati vsakoletne prispevke, najmanj po 2 K letno. Upamo, da bo glas: Na pomoč otroški bolnici našel odmev v dobrih slovenskih srcih, in da se bo naša slovenska javnost še bolj zavzela za blagor bolnih otrok. V imenu njih kličemo vsem cenjenim dobrotnikom »Bog plačaj!«

— **Dopisovanje z našimi vojnimi ujetniki v Italiji.** Dne 12. t. m. je intervenirala pri tukajšnji mednarodni komisiji deputacija, obstoječa iz vladnega svetnika in predsednika »Slovenskega Rdečega križa« gospoda Ivana Šubica in predsednice gospe Vere dr. Šlajmerjeve, za izboljšanje položaja naših vojnih ujetnikov v Italiji. Deputacija, ki je bila od itilijanske komisije jako prijazno sprejeta je izposlovala redno in gotovo pot za dopisovanje z našimi vojnimi ujetniki. Dopisnica ozir. pismo, ki se hoče poslati vojnemu ujetniku naj se opremiti sledeče: Dopisnica ozir. pismo, ki mora biti razložno pisano in kratko naj ima na prednji strani natančen naslov vojnega ujetnika in sicer: ime in priimek, šaržo, in kraj, kjer se ujetnik nahaja. Ta dopisnica ozir. kuvertirano pismo naj se vloži v kuvert, na katero je napisati: Delegazione italiana, Ljubljana. Vse skupaj pa se zopet vloži še v eno kuvert, ki naj nosi naslov: Slovenski Rdeči križ in naj s etako odpošlje. Na dopisnici, oziroma pismu, kakor tudi na notranji kuverti, torej oni, ki nosi naslov: Delegazione Italiana, Ljubljana mora biti razložno napisano: Pregioniere di guerra. Vsa korespondenca z vojnimi ujetniki v Italiji naj se torej prinese ali pošlje na »Slovenski Rdeči križ« Ljubljana, Poljanska cesta št. 4., II. nadstropje, vrata 39. Za denarne posiljitve na vojne ujetnike se točasno ni moglo dobiti zanesljiva in hitra pot, pač pa bode mednarodna komisija tekom 14. dni podala zadavečen odgovor — vried česar naj se za sedaj počaka z posiljenjem denarja. Na prošnjo deputacije, da bi se dovolilo dvema odposlancema, obiskati naše ujetnike, — mednarodna komisija ni mogla dati natančnega odgovora — a naznanila bode to v doglednem času; vendar pa ni mnogo upanja, da bi se dovolilo odposlancema obiskati ujetnike, ker se tudi nemški Avstriji to ni dopustilo.

— **Zvišanje železniških tarifov.** LDU. Zagreb, 15. aprila. Uradne »Narodne novine« prinašajo oglas, ki naznanja, da se 1. maja povišajo tarife za blago in živino vseh vrst na državnih železnicah zagrebskega ravnateljstva in na zasebnih železnicah v državi upravi za 70 % dosedanjih skupnih tarifov.

— **K vojaškim povišanjem** nam poročajo: Članek pod tem naslovom v Slovenecu od 10. aprila med »dnevnimi novicami« se mi zdi še precej nepopoln. Pisec članka omenja imenovanje nekega vojaškega uradnika za majorja in se čudi, zakaj se ne dela na isti način pri drugih častnikih. Čudijo se temu postopanju tudi drugi častniki. Kdor pogleda osebni naredbeni list št. 1 od 14. decembra 1918, mora uvideti na prvi pogled, da imenovanja v istem nasprotujočem naredbi v Povelju št. 1 drugega vojnega okrožja od 24. novembra 1918 (pers. res. št. 251). Z omenjenim osebnim naredbenim listom je bilo imenovan mnogo podčastnikov za poročnike — računovodje, in sicer brez vsake skušnje in brez odobrenja za to merodajne oblasti. Gojenci voj. akademije in kadetnih šol so bili brez pomisleka imenovani za poročnike in praporščake, med tem ko so bili drugi častniki, ki že več let »hrabro vztrajajo« v svoji šarži in ki so bili že zdavno upravičeni do povišanja, iz neznanih vzrokov prezrti. Kot dokaz naj služi sledeči stotnik Karla Perhauza, ki je bil z osebnim naredbenim listom št. 206 (bivšega

a.-o. vojnega ministrstva na Dunaju) imenovan za majorja, v našem osebnem naredbenem listu ga pa zastoji iščeš. Isto se je zgodilo z mnogimi drugimi. Nimam namena napadati poverjenika za narodno obrambo, ki ni kriv, da je stvar radi povišanj tako ponesrečena, ki je imel gotovo dober namen, kajti on se je držal tega, kar mu je predlagala merodajna oblast (osebni oddelek). Slednji naj torej vsaj sedaj popravi krivice, ki jih je storil hote ali nehote, in sicer takoj, ker ministristvo v Belgradu gotovo ne more še pretresti zadeve tako temeljito, da se popravi vse krivice. Če pers. oddelek ne stori tega, to gotovo ne bo v prid naši mladi državi; kajti človek zgubi veselje do vsega, če vidi, da se njegovo požrtvovalno delo nikjer ne upošteva in ga celo zapostavljajo za drugimi, ki se mu potem posmehujejo. Da more pers. oddelek krivico popraviti, je brezdvomno razvidno iz objave v Ur. listu 60, od 8. marca 1919, iz katere sledi, da je deželna vlada za Slovenijo imenovala voj. tehn. višjega oficijala V. J. na predlog pers. oddelka za majorja s pridržkom, da potrdi povišanje vojnega ministristva v Belgradu.

— **Vpisovanje v zagrebsko vseučilišče.** LDU. Zagreb, 15. aprila. Rektorat zagrebskega vseučilišča razglša, da se prične vpisovanje v zagrebsko vseučilišče za vse fakultete v l. 1918/19 v petek po Veliki noči 25. aprila in traja 14 dni, torej incl. do 9. maja.

— **Vojaške ženitbene kavcije.** Zvedeli smo, da namerava neki tukajšnji vojaški urad na višjem mestu predlagati, da obdrži vojska uprava še nadalje zavarovanje ženitbenih kavcij za častnike in voj. uradnike. Z ozirom na to, mora biti podarjeno, da je v sedanjem času in v sedanjih razmerah zavarovanje ženitvene kavcije popolnoma brezpomembno, ker ni več istih vzrokov za to, ki so zavarovanje v Avstriji utemeljevali. Glasom »Militärpensionsnormale« od dne 26. januarja 1771. so morali zavarovati vsi aktivni štabni in višji častniki vojaškega stanu, auditorji od podpolkovnika navzdol, zdravniki od polkovnega (fregatnega) zdravnika navzdol ter vsi računovodje pri četi, kapital ženitvene kavcije. Takrat pa je veljalo splošno načelo glede upravičenosti do pokojnine, da vdove, katerim je bila dovoljena možnost na podlagi ženitvene kavcije, nimajo pravice do nikakršne državne preskrbovalnine. Pravico do normalne pokojnine so imele samo vdove po generalih, in sicer le tedaj, če so se omožile med aktivnim službovanjem moža in če je bil mož za časa ženitve že general. Dalje so imele pravico do normalne pokojnine vdove, katerih možje so padli pred sovražnikom, ali ki so umrli na posledicah ran, zadobljenih na bojnem polju, oziroma, ki so umrli vsled nalezljive bolezni, zadobljene v službi. Razven tega je še bilo nekaj izjem, ki pa niso tako važne, da bi jih morali navesti. Zakon iz leta 1887., oziroma iz leta 1907., ki obravnava pokojnine vdov in vzgojevalne prispevke za sirote določa, da ima vsaka vdova in sirota po častniku, neglede na kavcijo, pravico do voj. pokojnine (vzgojev. prisp.). Od tega časa naprej je imela torej kavcija edino le še namen, zboljšati gmotno stanje poročenih in preprečiti njih slabe gospodarske razmere. Navedene določbe pa so prehiteli že čas sam in pa razmere. Kaj naj počne družina častnika z ženitveno kavcijo 60.000 K. Za slučaj, da so vinkulirani vrednostni efekti nadvse dobri, kar je pa danes zelo neverjetno, znašajo obresti največ 200 K mesečno, in to je pri današnjih razmerah skoraj brez pomena. Najslabše pri vsem tem pa je dejstvo, da so se poročili le malokateri s polno kavcijo. Vsaj je vsakemu znano, da je bilo na Dunaju in v Budimpešti nebroj uradov, ki so se pečali samo z ženitvenimi kavcijami, in pri katerih se je moglo doseči vse. Vložil je vsakdo samo eno četrtino kavcije v gotovini, ki si jo je bil večinoma sposobil od premožnih sorodnikov, za ostale tri četrtine kavcije, ki so mu še manjkale, pa je podpisal dolžno pismo z 10 odstotnimi obrestmi. Vendar pa se je obrestna mera danes znatno povišala. Vsled tega zgubita poročenci ne le obresti, temveč tudi precejšen del plače, s čimer se masti oderuh, ki živi od ženitvenih kavcij. Na tem zru trijo mnogi. Umestno bi bilo torej, oprostiti prizadete od vezi, s katerimi so na te sleparije z ženitvenimi kavcijami priklenjeni.

— **Honorarji srednješolskih učiteljev za nadure v Srbiji.** Učni načrt. V 28. številki »Službenih novih« z dne 5. aprila t. l. je izšla naredba. ministrstva prosvete o honorarnih urah na srednjih šolah. Učnim osebam, ki nimajo predpisane kvalifikacije za srednje šole, se plača na leto 80—100 dinarjev za naduro, pri ročnostih (»vestinah«) kakor telovadba, petje itd. 60—100 dinarjev. Osebe, ki so izprašane za srednje šole ali pa so dovršile sploh kako fakulteto (mi bi rekli: ki imajo akademično izobrazbo) so plačane od vsake ure, ko so v resnici poučevali, s 6, oz. pri »vestinah« s 4 dinarji. — Ista številka prinaša tudi učni načrt za verouk, srbsko književnost in latinski jezik. Pri neskrčenem pouku se

poučuje v VIII. razredu tudi po 1 uro na teden slovenski jezik. V šestmesečnem tečaju za maturo (za dijake, ki so dovršili 6 razredov gimnazije) je predpisana tudi zgodovina slovenskega slovstva v glavnih potezih do Prešerna.

— **Jugoslovanski visokošolci - tehniki v Brnu** so mogoče izmed vseh naših visokošolcev najbolj pozabljeni, čeprav jih študira tam okoli 100 iz vseh krajev naše domovine. Stiki z domovino so pretrgani, vladne podpore absolutno ne zadostujejo, naš denar v čehoslovaški državi še nima kurzne vrednosti, stanovanjska beda je ista kot v Pragi, a prehranjevalne razmere še dosti slabše. Da vsaj deloma odpomore tej bedi, je sestavilo jugoslav. akad. dr. »Jugoslavija« v Brnu odbor, ki je prevzel naloge ustanoviti in vzdrževati jugoslav. ak. menzo v Brnu. A brez gmotne pomoči javnosti dijaštvo samo ne more uresničiti svoje ideje. Obračamo se zato na jugoslav. javnost, da čim hitreje in v čim večji meri podpira menzo naših brnskih tehnikov. Jugoslavija je brez inženirjev, a naš tehnični naraščaj je na tem, da radi bede opusti nadalnje študiranje. Za jugoslav. akad. menzo v Brnu nabiralo se bo po zbiralnih polah, direktni darovi pa naj se vposreduje Obrtni banki v Zagrebu na račun akad. društva »Jugoslavija« v Brnu preko tamošnje Živnabanke.

— **Kadilkami** Pred kratkim se je pritoževal v »Slovenec« nekdo, da primanjkuje tobaka radi tega, ker kade tudi otroci in ženske. O otrocih tu ne bomo govorili — govori naj očetova palica. Pač pa bi si dovolili skromno pripombo vlecenjenim kadilkam. Delimo jih v dve skupini: take, ki so se tobaka tako privadile, da ga ne morejo po njihovem prepričanju več pogrešati. Tem ne veljajo nič naše besede in jim želimo, da potrpežljivo prenašajo breme, ki so si ga prostovoljno naprtile. Njih število je tudi tako neznamno, da izginejo proti svojim konkurentinjam: nadebudnemu naraščaju, ki se pripravljajo z bolečinami v želodcu in grenkimi usti, da stopi enkrat na mesto kadilskih veterank. Tem bi pa vendar rekli: Gospodične, skrbne ste in veliko si prizadevate, a brez potrebe. Verjemite, da boste med dorastlim in nedorastlim občinstvom uživale prav tako velike in še večje simpatije, če tudi ne kadite. In veste, ljudje so hudobni; po deželi še niso pozabili onega izreka o tobaku: Tobak je Bog ustvaril samo za moški stan; kadi ga pa tudi b. b., katere ni nič sram. Mi živimo v demokratični dobi. Ko na težki poti do perfektne kadilke premišlujete (?) vzroke za in proti kajenju, ne jemljite v poštev samo dejstva, da gospodična Radoslava tudi kadi in da je pri tem zelo interesantna, ako dokazuje s cigareto v ustih, da ni več otrok, ampak spomnite se tudi na glas iz ljudstva.

— **Narodni davek.** V mesecu marcu so došli sledeči darovi za Narodni svet v Ljubljani: v denarju 1070 K, nadalje je daroval neimenovani zlatno damsko uro z verzico, isti 41 zlatnikov po 10 K, 2 zlatnika po 20 K, 1 Napoleondore za 10 Fcs; neimenovani zlatno moško verižico. Srčna hvala!

— **Smrt na vešalah zaradi posilstva.** Pariški »L'Homme libre« poroča, da so Amerikanci v Dijonu obesili 23 letnega zamorskega vojaka ameriške armade, ker je posilil osemletno dekle. Koliko italijanskih arditov v zasedenem ozemlju bi že moralo viseti radi takih zločinov. Todi italijanska morala je nad vse vzvišena!

— **Angleški časopisi.** Do sedaj so prihajali k nam samo francoski časopisi. Angleških časopisov še ni bilo mogoče dobiti razen ilustriranih revij. Kakor je izvedel zagrebski »Obzor«, bo pa v kratkem mogoče dobiti tudi angleške dnevnike.

— **Bralcem našega lista** pošiljajo najlepša voščila za velikonočne praznike četovodja Tomšič Alojzij, deseterik Kotar J., poddeseterik Virant Jože, Škulj Karol, Gornik Janez, Levstik Jože, Sušnik Fr., Plešnar Janko, Brate Franc, Kočevar Fr., Prašnikar Ivan, Kerl Anton, Zagar Jože, Ivanetič Anton, Rijavec Večoslav, Kleščič Anton, Urankar Miha, Poje Alojzij, Škufca Anton in četovodja Pugal Ivan. Nahajali smo se pred tedni v laški okolici, sedaj smo pri povozni skupini št. 137, Tivoli, Ljubljana.

Ljubljanske novice.

Ij »Snežulčica in škrtarje« na Ljudskem odru. Naraščaj Šentpeterskega Orla ima na Velikonočni pondeljek ob 3. uri pop. v Ljudskem domu svoj prvi nastop. Poleg telovadnih in pevskih točk vpizori igro »Snežulčica«, katere snov je vzeta iz znane pravljice. Vabimo starše, da pripelejo svojo deco k tej mladinski prireditvi. Vstopnice se dobe v Jugoslovanski knjižarni in pri gdč. Strahovi, Sv. Petra c. 77. Med našimi malčki vlada veliko zanimanje za to prireditev.

Ij **Skupna pevška vaja** za Vodnikovo slavnost se vrši danes zvečer ob 8. uri v društveni sobi na Jurčičevem trgu. — **Pevovodja.**

lj Odbor ljubljanskih prosvetnih društev ima redno sejo v petek, dne 18. aprila ob 8. uri zvečer v Jugoslovanski tiskarni (II. nadstropje). Dnevni red: Vodnikova slavnost. Revizija društev. Vsled važnosti seje prosimo za gotovo udeležbo.

lj O moderni in higijenični kosmetiki. Opozarijamo, da je danes, 16. t. m. ob 8. uri zvečer v veliki dvorani Mestnega doma četrti predavanje o tem poučnem predmetu.

lj Shod vpokojencev. I. splošno društvo jugoslovanskih vpokojencev je imelo včeraj društveno zborovanje pred Mestnim domom. Razpravljalo se je o slabem gmotnem in prehranjevalnem položaju vpokojencev. Stavila se je resolucija na mestno občino, da se naj vpokojence uvrsti v gotov razred pri aprovizaciji, da se jih v bodoče ne bo pošiljalo več od urada do urada. Druga resolucija se je stavila na deželno vladu, da ta poskrbi za to, da dobijo vpokojenci iste draginjske doklade kakor njihovi aktivni stanovniki tovariši. Resolucije so takoj po zborovanju delegatje izročili županu in deželni vladi. Dobili so na obeh mestih zagotovila, da se bodo njihove zahteve upoštevale. Na zborovanje dosti članov ni moglo priti, ker niso bili o tem pravočasno obveščeni. Krivdo temu je predsednik društva pripisal »Slovenskemu Narodu«, ki iz neznanih vzrokov ni hotel priobčiti obvestila.

lj Vdove vojakov bodo nocoj v Unionu priredile velik shod, na katerem bodo razpravljale o svojih zahtevah glede preskrbovalnine. Opozorjamo na današnji članek o vojaških preskrbovalninah, ki mu bodo sledili še nadaljnji o tem predmetu! Stvar je zelo važna in nujna ter jo je treba rešiti v zmislu načel socialne pravičnosti.

lj Štrajk pri električni železnici. Uslužbenci ljubljanske cestne železnice so stopili včeraj popoldne v stavko. Obrat železnice počiva.

lj Tabor Svete Vojske v Lichtenturničnem zavodu v Ljubljani. Pretekli teden so imele učence Lichtenturničnega zavoda slovesno-veselo, a tudi poučno prireditev »Tabor Svete Vojske«. To je nekaj docela novega na šolskem polju: pouk, vzgoja v obliki »Tabora«. In Lichtenturnični zavod je lahko ponosen, da prednjači v tem modernem načinu poučne vzgoje in vzgojnega pouka ljudskošolske mladine. »Tabor Sv. Vojske« je boj zoper alkoholizem, ki se je zadal zlasti za vojnega časa v organizem našega ljudstva. Pri mladini je treba začeti, da rešimo naše ljudstvo zla, ki ga uničuje, gorja, ki je tem nevarnejše, ker se ga široke mase ne zavedajo. Ob treh popoldnevih so imele učence učna predavanja; nižji razredi po 1½ ure, višji razredi po 2½ ure na dan. V torek zvečer so bila v smislu »Tabora« tudi predavanja za starše. Dva zdravnika dr. Rus in mestni fizik dr. Krajc sta z zdravnikovega stališča predavala, eden gojenkam, drugi staršem; odbornica »Sv. Vojske« ga. prof. Marija Štupca in gđc. Anica Lazar, učiteljica zavoda, sta si delili predavanja za otroke in za starše. Tudi sestre redovnice, učiteljice in neučiteljice so prisostvovala »Taboru«, ki je ob zaključku kazal lep uspeh taborskega dela. Mestni šolski nadzornik g. F. Lavtižar in predsednik »Sv. Vojske« sta počastila Tabor s svojo navzočnostjo in avtoritativno podprla zavodovo prireditev. Vsi udeleženci »Tabora« so se prepričali o škodljivosti alkoholnih pijač, zlasti za mladino ter spoznali telesno, dušno in materijelno škodo, ki ga povzroča alkohol svojim častilcem. Hvaležni so zlasti starši za pojasnila, ki so jim dragocena z ozirom na srečo otrok; hvaležna je tudi mladina, ki je te dni pridobila veliko znanja v pravljanju, o kojem sliši toliko raznovrstnih mnenj vsaki dan, a si želi jasnosti v zadevah lastne sreče. Lepo petje abstenenčne himne in otroške pesmice: »Najboljše vinice za otroke« kakor tudi ljubka otroška deklamacija so dvignile slavnostno razpoloženje in bile zlasti ob sklepu izraz pristnega navdušenja za sveto resno stvar — streznjenja naše lepe domovine. —a.

lj Društvo slovenskih profesorjev je imelo v soboto, dne 12. t. m. izredni občni zbor. Udeležba je bila izredno velika (do 120 članov). Zborovanje je otvoril ob 4. uri popoldne podpredsednik ravnatelj dr. Beuk (proti koncu je je vodil odbornik Maselj in končno novi predsednik. Sprejete so bile po dolgi debati odločne resolucije glede službenih prejemkov; določila so se tudi načela, po katerih naj naša zastopnika svoje volivce zastopata v Višjem šolskem svetu. Ker se je dolgoletni društveni predsednik dr. Zmavc iz zdravstvenih obzirov predsedstvu odpovedal, je moral občni zbor voliti tudi novega predsednika. Izvoljen je bil soglasno in z navdušenjem pohvalo tovariš dr. V. Korun, ki je izvolitev sprejel, toplo zahvalo izrekel odstopajočemu predsedniku za več ko desetletno vzorno vodstvo društva, ter vodil zborovanje do konca (do 8. ure zvečer). Sprejeti so bili nastopni sklepi: 1. Glede naslova »profesor«; 2. glede ustanovitve podružnic; 3. o personalnih referentih podružnic; 4. članstvo društva (je moralno obvezno); 5. da naj vlada Kraljevine SHS

ustanovi Založbo šolskih knjig; 6. zahvala češkemu vseučiliškemu profesorjem za njih nedavno izjavo v prilog Jugoslavije, posebno našega Primorja. — Podrobno poročilo bod prinesla prihodnja Izvestja.

lj Stanovanjske barake. V 61. seji je deželna vlada sklenila, da se dajo z malimi izjemami vse barake v Ljubljani ter vse brake na Brezovici na razpolago za stanovanjske namene. Poverjenik za javna dela predloži tozadevni načrt gradbenega ravnateljstva, po katerem bi se dalo uporabiti 22 barak, ki jih je oddalo vojaštvo deželni vladi na razpolago, za 106 stanovanj. Preureditev barak v stanovanjske namene, bi stala okroglo poldrug milijon kron. Zgradilo bi se sedem vrst stanovanj. Gradbeni stroški za eno stanovanje bi znašali povprečno 14.151 K. Barake bi morale služiti svojem namenu vsaj 10 let. Z najemnina-mi bi bilo mogoče tekmo 10 let amortizirati vsaj del investirane svote. Mesečna najemnina bi znašala 20 do 80 kron in na leto 61.320 K kosmate najemnine, čiste najemnine pa 42.373 K, kar da po 3 % naloženo v desetih letih 300.000 K. Ker bi vrednost materiala pokrila po 10. letih zgolj stroške za odstranitev barak bi znašali faktični stroški 1.500.000 K manj 500.000 K = 1.000.000 za 106 stanovanj ali 4717 K. Letna najemnina za svet, na katerem stoji barake se še ni dognala. Načrt gradbenega ravnateljstva se sprejme in predloži ministrskemu svetu v odobritev.

lj Policija. Moštvo zbora varnostne straže v Ljubljani, katero je bilo leta 1913 pri ustanovitvi policijskega ravnateljstva v Ljubljani prevzeto neposredno iz občinske redarstvene službe v državno redarstveno službo, se šteje prejšnj čas v občinski redarstveni službi tako, kakor bi bil potekel v državni službi. To velja za napredovanja v višje plačilne stopnje za aktivitetne in starostne doklade in mirovine. Ta sklep, ki velja za službene prejemke od 1. aprila t. l. naprej se predloži ministrstvu za notranje zadeve. (Iz seje dež. vlade.)

lj Kuhinja za zasebno uradništvo. Odbor »Društva zasebnih uradnikov in uradnic na slovenskem ozemlju« je v seji dne 12. t. m. sklenil ustanoviti za svoje člane samce in samice obednice, ako se priklasi zadostno število udeležencev. Prispevek in cena bode odvisna od števila priglasi-encev, cene lokala in plače kuharice. Dobil-valo bi se kosilo in večerjo. Kateri izmed članov, oziroma članic, bi na hrano v tej kuhinji reflektoval, naj se javi do 20. aprila v društveni pisarni, Poljanska cesta 3.

Vestnik S. K. S. Z.

* Oril Ljubljane in ljubljanske okolice. Na Velikonočni ponedeljek, dne 21. apr. ob 9. uri dopoldne v Ljudskem domu se-stanek in razgovor o ožnitju ljubljanskega okrožja. Vsak odsek naj pošlje čim več zastopnikov, da se takoj razgovorimo o našem prvem taboru na Šmarni gori in okrožnem tečaju.

Visokošolski vestnik.

v Hrvatsko katoliško akademsko društvo »Domagoj« je na svoji glavni skupščini dne 5. aprila sklenilo s o g l a s n o, da se ime društva spremeni v »Jugoslovansko katoliško akademsko društvo Domagoj«. Društvo šteje 160 članov, od teh je dobra tretjina Slovencev. Predsednikom je bil izvoljen Slovenec Kovač Josip, stud. phil. Vsled omenjenih dveh dejstev je ta glavna skupščina za društvo zgodovinske važnosti, vsekakor pa obenem lep pojav za jugoslovansko vzajemnost, značilen za Hrvate in častjen za Slovence.

v »Vijeće jugoslavenskih akademika-« v Zagrebu je imelo dne 6. aprila t. l. svojo ustanovno skupščino, na kateri so se ustanovili: finančni odsek, organizatorni odsek, kulturnoreformni odsek in strokovni odsek. Organizacija ima namen, zastopati zagrebske akademike na zunaj in urejevati odnose posameznikov in skupin akademskih med seboj in do šole ter do drugih važnih činiteljev. V ponedeljek, dne 7. aprila odbor delo nadaljuje. Pri Slo-venih samih je podobna sinteza že go-tova.

Nainovejšie.

ITALIJANSKI TOPOVI V ISTRI.

(Izvirno poročilo »Slovenec«.)

m Bakar, 15. aprila. Predsinoči so Italijani z železnico pripeljali na Matulje veliko topov. Matulje in vsa Kastavšina sta polna italijanskega topništva.

Bakar, 15. aprila. Na Krku so aretirali Italijana Mato Poloma, tajnika škola dr. Mahnič. Italijani so na Krk pripeljali mnogo topov in se utrjujejo. V Istri so zaprte vse meje; ves promet je prepovedan.

PREPOVEDAN SOCIALISTIČNI KONGRES.

(Izvirno poročilo »Slovenec«.)

Zagreb, 15. aprila. Nameravani kongres jugoslovanskih socialističnih demokratov,

ki bi se imel vršiti o velikonočnih praz-nikih v Brodu ob Savi, je oblast prepo-vedala.

DR. ANGELINOVIC.

(Izvirno poročilo »Slovenec«.)

m Zagreb, 15. aprila. Starčevićanska stranka je sklenila, da ne smatra več dr. Angelimovića za svojega člana. Poziva ga, naj odloži mandat, katerega je prejel od strankinega vodstva.

BOSANSKI RADIKALCI OSTANEJO V JDS.

(Izvirno poročilo »Slovenec«.)

Sarajevo, 15. aprila. Radikalna demo-kratska stranka je sklenila, da bo ostala v JDS. tudi po fuziji s srbsko radikalno stranko.

PREDSEDNIK VRHOVNEGA VOJNEGA SODIŠČA.

(Izvirno poročilo »Slovenec«.)

m Belgrad, 15. aprila. Za predsednika vrhovnega vojnega sodišča je imenovan vojaški sodnik Milan Konstantinović.

PRENOS KOSTI ZRINSKEGA IN FRAN-KOPANA.

(Izvirno poročilo »Slovenec«.)

Zagreb, 15. aprila. Včeraj se je vršil shod vseh zagrebskih društev, na katerem se je razpravljalo o prenosu kosti Zrinija in Frankopana. Sklenilo se je, da naj se prenos izvrši še pred 30. aprilom. V ta namen so poslali posebnega kufirja na Dunaj, da stopi v stik s poslaništvom SHS in da naprosi vladu Nemške Avstrije za dovoljenje. Za predsednika pripravljalnega odbora je izvoljen zagrebski župan dr. Srkulj.

PRELIMINARNI MIR GOTOV.

LDU. Bern, 15. aprila. Jugoslovanski tiskovni urad v Parizu poroča: Klavzule preliminarnega mira so v glavnem dogo-tovljene. Zadnje težkoče so premagali v soboto.

POLJAKI IZPRAZNUJEJO TEŠINSKO OZEMLJE.

LDU Brno, 15. aprila. (ČTU) »Lidove Noviny« poročajo iz Moravske Ostrave: Vest, da Poljaki izpraznujejo tešinsko ozemlje, se potrjuje. Poljaki odpeljujejo iz Tešina in s postaj Severne železnice vse, kar bi bilo, po njih misli Čehom dobrodošel plen. Odvajajo tudi stroje iz delav-nic in izdirajo pragove iz železniškega tlaka. Poljski narodni svet, ki si je bil pri-lastil vladu v tešinskem ozemlju, je za-pustil Tešin in se umakne v Belsko.

Interpelacije jugoslo-vanskega kluba.

Modra galica in žvepleni prah.

Belgrad, 3. aprila.

Interpelacija poslancev Antona Sušnika, Ivana Vesenjaka in tova-rišev na ministra poljoprivrede radi doba-ve modre galice in žveplena prahu se glasi:

V Sloveniji (na Kranjskem in Štajer-skem) imamo okoli 30.000 ha vinogradov. Pred vojsko smo pridelali vsako leto približno 800.000 hl vina in ga izvažali za okroglo 3 milijone kron.

Razvidno je, kako važen predmet našega narodnega gospodarstva je vino, koliko ljudi se peča z vinogradništvom in se takorekoč preživlja z vinom. Zlasti naš mali kmet v vinorodnih krajih je popolno-m navezan na svoj vinograd. Z vinom pla-čuje dolgove in davke, z vinom kupuje druge potrebščine; če ne obrodí trta, izgubi prvi in zadnji vir dohodkov in pride ob svoj vsakdanji kruh. Od tod tolika skrb in bojazen pri posestnikih vinogradov.

Spomladansko delo v vinogradih je že v polnem teku; čez par tednov bo že treba škropiti trto in preganjati peronospero.

Kmetijska družba v Ljubljani je v ta namen že koncem leta 1918 naročila proti kompenzaciji iz Čeho-Slovaške in Nemške Avstrije 75 vagonov modre galice. Ravnotako si je osigurala tudi v Trstu 26 vagonov žveplena prahu. Blago je že plačano. Toda pri dosedanjih odnosajih in čudnih prometnih razmerah nihče ne more vedeti, kdaj pride blago. Velika nevarnost je, da sploh izostane, ali pa da pride šele prepozno. Najkasneje v drugi polovici aprila, mora biti vsaj del galice v rokah vinogradnikov.

Našemu vinogradništvu tako preti ve-likanska nevarnost. Če naročeno blago ne prispe o pravem času, so naši vinogradi za letos in deloma še za drugo leto uni-čeni in tisoči ljudi pahneni v bedo in ne-srečo.

Zato vprašamo g. ministra:

1. Ali je g. ministru znano, da se pre-cejšen del prebivalstva v Sloveniji peča z vinarstvom?

2. Ali hoče g. minister takoj odrediti vse potrebno, da se naši vinogradni kraji obvarujejo največje nesreče s tem, da dobi-jo pravočasno galico?

Prosimo, da odgovori gospod minister na interpelacijo v zbornici.

Belgrad, dne 2. aprila 1919.

Prosveta.

pr Koncert dveh slovenskih domačih umetnic. Odlični slovenski umetnici gospa Pavla Lovše, koncertna pevka in gospodič-na Dana Kobler koncertna pianistinja ste priredile v pretečenem mesecu izborno uspešno koncertno turnejo. Koncertirali sta v Celju, Slovenski Bistrici, Ptuju, Zagrebu, Beogradu, Novem Sadu in Varaždinu z največjim uspehom. Na Velikonočni pon-deljek, 21. t. m. koncertirali bodete v Ljubljani v Unionu z izbranim sporedom. Vstop-nice za ta koncert se od danes naprej pro-dajajo v trafikih v Prešernovi ulici.

Repertoar Narodnega gledališča.

Drama.

16. aprila, sredo, »Veriga« ob znizanih cenah, izven abon.
17. aprila, četrtek, zaprto.
18. aprila, petek, zaprto.
19. aprila, sobota, zaprto.
20. aprila, nedelja, popoldne »Kroja-ček junaček«, izven abon.
21. aprila, ponedeljek, popoldne »Kro-jaček junaček«, A 47.
21. aprila, ponedeljek, zvečer »Nelly Rozier«, C 43.

Opera.

16. aprila, sredo, »Ugrabljena Eveli-na« in »Pagliacci«, A 46.
17. aprila, četrtek, zaprto.
18. aprila, petek, zaprto.
19. aprila, sobota, zaprto.
20. aprila, nedelja, »Mamzelir Nitou-che«, izven abon.
21. aprila, ponedeljek, »Prodana ne-vesta«, izven abon.

Zagrebska borza.

LDU. Zagreb, 15. aprila. Zaključni kurzi na današnji borzi:

	Danar	Blago
Banka za trg, obrt in industrijo	460	470
Banka in hranilnica za Primorje	—	—
na Sušaku, nove delnice	505	515
Hrvatska eskomptna banka	1415	1425
Eskomptna in menj. banka, Brod	—	—
nove delnice	375	390
Hipotekarna banka, Zagreb	—	—
nove delnice	380	390
Jadranska banka, nove	—	—
Hrvatska kreditna banka nove	895	905
Obrtna banka	225	230
Poljedelska banka	95	103
Prva hrvatska hranilnica	8700	8800
Rečka pučka banka	206	208
Zemaljska banka	705	715
Sladkorna tovarna, Osijek	3500	2725
4½% založnice hipotekarne banke	—	116
komunalne zadruge	—	115
4½% založnice l. hrv. hranilnice	107	110
4½% zadolžnice mesta Zagreba	—	116

Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani

priporoča:

Valentin Bernik: Marija in sv. maša, Šmarnice. V Ljubljani, 1919. Založila Ju-goslovanska knjigarna. Cena vezani knjigi z rdečo obrezu 7 K. — Na domačem polju cerkvenega slovstva vrase vsako pomlad lep grm blagodišečih, nebeski Kraljici Ma-riji posvečenih cvetlic — Šmarnic. Tudi za letošnje, slovenskemu ljudstvu tako pri-ljubljeno majnikovo pobožnost, je preskr-bela Jugoslovanska knjigarna krassen šopek Marijinih cvetlic. Posvečene so Mariji »Kraljici Miru« in pripravne, da se v letošnjem majniku z njih pomočjo zahva-ljujemo Bogu za tako dolgo pogrešani, ta-ko težko pričakovani mir. — Marija je »Kraljica miru«, ker je mati »Kneza miru« — Jezusa Kristusa, ki je v svojem življenju oznanjeval mir in je dovršil svoje odrešilno delo sprave in miru z daritvijo na gori Kalvariji. To daritev ponavlja pri vsaki sv. maši. Pod križem pa je sodarovala in so-trpela kraljica mučencev, Mati božja, Ma-rija. — Kaj je bolj primerno za premišlje-vanje pri Šmarnicah kakor razlaga in po-men svetih obredov in molitev, s katerimi je Cerkev obdala ponavljanje Jezusove daritve, ki se vrši vsak dan pri sveti maši. Tako razlago podajajo letošnje Valentin Bernikove Šmarnice in prav neprisliljeno slikajo skrivnostno zvezo Marijino z da-ritvijo njenega božjega Sina. — Šmarnice se naročajo v Jugoslavanski knjigarni v Ljubljani.

Aprovizacija.

a Kruh na izkaznice št. 2. V četrtek in naprej se dobi kruh na izkaznice št. 2 v vojni prodajalni Šolski dvorci, ker je g. Bizjak opustil začasno pekarno.

a Krompir za I. okraj. Stranke I. okra-ja prejmejo krompir v sredo, dne 16. t. m. pri Mühleisnu na Dunajski cesti. Določena je ta-le red: dopoldne od 8. do 9. št. 1 do 200, od 9. do 10. št. 201 do 400, od 10. do 11. št. 401 do 600, od 2. do 3. št. 601 do 800, od 3. do 4. št. 801 do 1000, od 4. do 5. 1001 do konca. Stranka dobi za vsako ose-bo 5 kg krompirja, kilogram stane 80 vin. a Krompir za II. okraj. Stranke II. okraja prejmejo krompir v četrtek, dne

17. t. m. pri Mühleisnu na Dunajski cesti. Določeno je ta-le red: dopoldne od 8. do 9. števil 1 do 200, od 9. do 10. števil 201 do 400, od 10. do 11. števil 401 do 600, od 11. do 12. števil 601 do 800, od 12. do 13. števil 801 do 1000, od 13. do 14. števil 1001 do 1200.

Stranka dobi za vsako osebo po 5 kg krompirja, kilogram stane 80 vinarjev. a **Aprovizacija**, Civilni in državni vpojenci ter njih vdove in sirote naj se zglasijo v sredo, četrtek in petek 16., 17. in 18. ter v torek, sredo, četrtek in petek 22., 23., 24. in 25. tega meseca od 2. do 7. ure popoldne v skladišču, Gradišče 8. Stranke naj se drže kolikor mogoče abecednega reda, da ne bo nepotrebnega navala. Za papirnate vreče je preskrbljeno. Na zamudnike se ne bo oziralo.

Opravo za spalno sobo, dve posamezni omarini in glasovir kupiti. — Prijazne ponudbe s ceno pod **Bogunec** na upravo Slovenca.

Masirajte pleča in prsi ako Vas bole s Fellerjevimi bolečinami tolažim Elzafluidom. Ta preizkušena, bolečine tolažila vdrgnena pože krvni obtok na onih delih telesa, jih ojačajo in napravijo odporne proti prehladi in prebudemu naporu. 6 dvojnatih ali 2 specialni steklenici tega dobrega domačega zdravila pošlje franco za samo 19 kron lekarnar E. V. Feller, Stubica, Elzatrž št. 134. (Hrvaško). Čez 100.000 zahvalnih pisem in zdravniških priporočil potrjuje visoko vrednost tega zanesljivega blažilca bolečin. „Elzafluida“ ni moči nadomestiti z ničemer drugim. Omet in poština se računa posebej najcene e. Kdor naroči več ob enem, mnogo prihrani. (ei)

Celir pisan, za srajce, večja množina, po ugodni ceni; cigarete-egiptovke. Kje, pove upravnisti lista pod št. 2433.

Strojnik izkušen ključavničar dobi službo 1. junija pri trvdki **Zabret & Komp.**, Britof pri Kranju.

Proda se **glasovir**. Naslov pove dobro ohranjen, uprava lista pod šifro: „Uglašen.“

Račja jajca za valjenje se prodajo na Tržaški cesti št. 45.

Restavracija Prešernova ulica št. 9 se priporoča v Ljubljani potujočemu občinstvu.

Kupim žmne ščetine po najvišji ceni ali zamenjam za blago. „JE-RANČIČ, Ljubljana, Florjanska ulica.“

Iščem delavno dvojico, event. zakon-ska, za svoje posestvo v severni Bosni, nedaleč od Zagreba, ki se razumeta na gospodarstvo, posebno vino-gradništvo. Za plačilo stanovanje z obilno oskrbo ter plača po dogovoru. Ponudbe naj se pošljejo na: Šerič, živinovzdravnik, Bosan. Dubica.

Klobuk, siv, plišast, se je izgubil v nedeljo zvečer med Ježico in pekovskim križem na Dunajski cesti. Najditelj se prosi, da ga odda v kavarni „Evropa“ natakarku proti visoki nagradi.

Otroški voziček se kupi. Cenjene ponudbe na upravnisti-vo „Slovenca“ pod št. 99.

Šivalne stroje, najboljše in fine do-bite pri L. Rebolj v Kranju. Dokler ne razprodam vse za-loge.

Na Bledu, na poti do Zagorice, vas na Bledu, Grad, se je izgubila zlata ženska ura (zapestnica). — Poštenega najditelja se uljudno prosi, da jo izroči proti visoki nagradi poštnemu uradu na Bledu.

Proda večjo **pšenične slame**. Ivana mmožino **Vaje-vec**. Senožeti, p. Dol pri Ljubljani.

Nekaj **koruze** v manjših množinah za mlev in krmo ima od-dati **Fran Pogačnik**, Dunajska c. št. 36.

Delo ali poslovođa z dobrimi spri-čevali želi služ-be k večji lesni trgovini. Ponudbe pod „Vesten 2498“ na upravo „Slovenca.“

Kupi se kmeljsko posestvo z zidano manjšo hišo sto-ječe v Vrhniki, Kamniški ali Preserški okolici. Ponudbe na upravo „Slovenca pod „Posestvo.“

Opekarski mojster, izkušen, z večlet-nejšo službo k opekarni s strojnimi obra-tom. Ponudbe pod „Stalen 2497“ na upravnisti-vo „Slovenca.“

Strojnik in kurjač, izkušen ključav-ničar, ničar, zmožen električnih in drugih strojnih popra-vil in montaže, več slovenskega in nemškega jezika želi službe s 1. jun. **ANTON VARŠEK, strojnik v Britofu, pošta Kranj.**

Izgubil se je križ z modernimi tur-kizi 12. t. m. od Studenca do Most. Pošten najditelj naj ga izroči proti nagradi gđ. M. Gromann, Fr. Jos. c. 5.

Proda se, poceni blizu 300 **žice** in metrov boče **žice** in sko-raj nova KAD za zelje v meri blizu 2 skafov. Več pri trvdki **Benedikt I. drug**, Prešernova ulica, Ljubljana. | 2509

Zahvala.

Za tolažilne izraze iskrene sočutja, za spremstvo ljube pokojnice k večnemu pokoju, ter za lepe šopke in vence izrekamo vsem najpri-srčnejšo zahvalo.

Rodbini
Valenta in pl. Pilbach.

Zahvala

za vse obilne dokaze sožalja, ki so nam došli ob smrti našega dobrega, skrbnega in ne-pozabnega soproga in očeta

Pavla Lunder

izrekamo tem potom svojo globoko zahvalo. Zahvaljujemo se si uradništvu za daro-vani venec in gg. pevcem za žalostinko, in končno vsem, kateri so ga spremili na nje-govem zadnjem potu do groba.

Žalujča rodbina Lunder.

Naravno malinovo in citronovo esenco in druge potrebščine za izdelavo **dobrih pekalic**, kakor tudi 70% mali-novo fondant-esenco za aromatiziranje kanditov priproroka **destilacija esence Srečko Polnik**, Ljubljana, Slomškova ulica 27. Istotam se kupijo sveži, čisti olupki oranž, kg 15.— K. 2286

Vino, staro in novo slivovko rum itd. nudim po naj-nizjih cenah.
Kupujem
suhe gobe, dobre vreče in želod.
M. Rant, Kranj.

„Sirkove metle“
lepo domače delo, največje št. 4 prodaja na drobno 10 K za komad. — Trgovci popust.
Ivan N. Adamič
Ljubljana, Sv. Petra cesta 31.

Podružnica sv. Cirila in Metoda v Središču razpisuje za novoustanovljeni otroški vrtec službo

vrtnarice

z mesečno plačo 200 K in sicer začasno za dobo 4 mesecev od 1. maja do 31. av-gusta 1919. Za hrano in stanovanje je skrbnjeno. Prošnje naj se pošljejo do 24. aprila na Podružnico sv. Cirila in Metoda v Središču na Dravi.

Kupim takoj

1 ali 2 tovorna avtomobila
nova ali dobro ohranjena.
Ponudbe prosijo se nujno
na anončno pisarno
Blockner, zavod za oglaševanje
Zagreb, Jurjevska ulica št. 31.
Telefon 201—605.

Sveže goveje in telečje kože
kupi po najvišji dnevni ceni in se zamenja tudi za usnje. — Ponudbe se naj pod števil 2488, na upravnisti-vo tega lista.

Naznanjam, da sprejemam vsa mizarska dela
pohištevna in stavbena, iz trdega ali mehkega lesa. Cene po dogovoru ust-meno ali pismeno. Se priporočam
Ivan Mejač, mizar
Zgornji Kašelj 73, p. Dev. Mar. Polje.

Objava.

Da napravim konec raznim podlim govoricam proti moji osebi, izjavljam tem potom, da bom vsakogar, ki bi se trosil o meni in o moji družini tako podlo obklevanje ter meni in mojim kradel čast in dobro ime; brezobzirno naznanil sodišču.

Fran Pregelj,
lhan p. Domzale.

Išče se izkušen

upravitelj

slovenskega in nemškega jezika več, za posestvo na spodnjem štajerskem. Nastop s 15. junijem ali še prej. Po-nudbe s priloženimi prepisi izpričeval se naj vpošljejo na naslov: ravnatelj „AROL ERNST, Delniška družba pl-vovarne „UNION“ v Ljubljani, kjer se naj blagovolji osebno predstaviti. 2502

Zenitna ponudba!

Mladenič 25 let, trgovec, se želi po-ročiti z gospodično ali vdovo brez otrok v starosti 18—25 let. Ponudbe s sliko na upravo lista pod št. 2490

Na prodaj je:

zofa, porabna kot postelja, otroška pos-telja, častniški plašč, kratek častni-ski plašč s kožuhom, črn damski ko-stum (nov), damska spalna obleka, otroški plašč (Bordjacke). Naslov pove uprava Slovenca pod št. 2510.

Mladenič iz poštene rodbine, za-nesljiv, vojaščine prost, ki ima voljo stalno služiti, se sprejme
kot pismonoša z dobro plačo in hrano. — Kje, pove upravnisti-vo „Slovenca“ pod „Vaški pismonoša 2453.“

Čebelni vosek

suhe satine in odpadke sveč kupuje po najvišji dnevni ceni
J. KOPAČ, svečar,
Ljubljana, Celovška cesta 90.

Večja množina karbida

se dobi pri **BREZNIK & FRITSCH**, trgovina z železnino v Ljubljani, Sv. Petra cesta števil 17. 5189

Mala hiša (vila)

v Celju (tudi predmestju) z enim ali dvema stanovanjema, pritiskinami in z vrtom se kupi. Ponudbe s ceno na upravo „Slovenca“ pod šifro „Umirov-ljenik“ 2427.

Iščem za takoj večjo

LEPO SOBO

za dve osebi s hrano ali pa sobo in kuhinjo. Prispevek za hrano v naturalijah. — Ponudbe na: **Dr. Kodre, Kočevje.**

Partijo

volnenega blaga

za moške in ženske obleke, nudi po ugodni ceni samo za preproda-jalce, trgovina **Hed. Sarc, Ljubljana, šelenburgova ulica št. 5.**

„KINTA“ karbidne svetilke

najnovejšega sestava, fino emajlirane, enostavna, ter popolnoma nenevarne razpošilja po poštnem povzetju za ceno 32 K, poština posebej.
Glavno zastopstvo KINTA svetilk, Ljubljana, Dunajska c. 12.
Telegrami: KINTA Ljubljana.

Pšenico, oves, koruzo in ječmen

prodaja samo na cele vagone od postaje Sisak za takoj

veletrgovina z žitom in deželniimi pridelki

FRANC WEISS, SISAK.

Ustanovljeno leta 1881. — Ustanovljeno leta 1881.

Št. 3277.

Razpis.

Pri zdravilišču v Rogaški Slatini se oddajo potom javnega razpisa za zdraviliško dobo leta 1919 nastopni

trgovski prostori

proti navedenim letnim najemnim zneskom:

- I. Zdraviliška restavracija za 5000 K.
- II. Hotel „Pošta“ za 8000 K.
- III. Trgovina z mešanim blagom v „Tržaški hiši“ za 3000 K.
- IV. Brivnica in česalnica v „Zagrebski hiši“ za 700 K.
- V. Trgovina z delikatesami za 1000 K.
- VI. Trgovina z galanterijskim blagom za 1000 K.
- VII. Knjigarna za 500 K.
- VIII. Trgovina z zlatino in srebrnino za 500 K.
- IX. Trgovina z urami za 200 K.
- X. Krojaška trgovina za 300 K.
- XI. Trgovina z modnim blagom (Kokoschinegov paviljon) za 1200 K.
- XII. Paviljon za prodajo peciva za 200 K.

Navedene najeminske zneske je smatrati za najmanjše ponudke, vendar poverjenistvo za javna dela pri oddaji ni vezano na najvišje ponudke. Glede morebitnega prevzema inventarja, v kolikor je last dose-danjih najemnikov, se mora novi najemnik sam pogoditi s svojim prednikom. Ponudbam, katere je vložiti do

dne 20. aprila t. l.

pri poverjenistvu za javna dela v Ljubljani je poleg ponudbe najeminskega zneska priložiti dokaze: 1. o strokovni usposobljenosti, 2. o narodnosti in 3. o zadostni višini obratne glavnice. Natančnejša pojasnila daje ravnateljstvo zdravilišča v Rogaški Slatini ozir. so tam razvidna.

V Ljubljani, dne 10. aprila 1919.

Poverjenistvo za javna dela.